

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

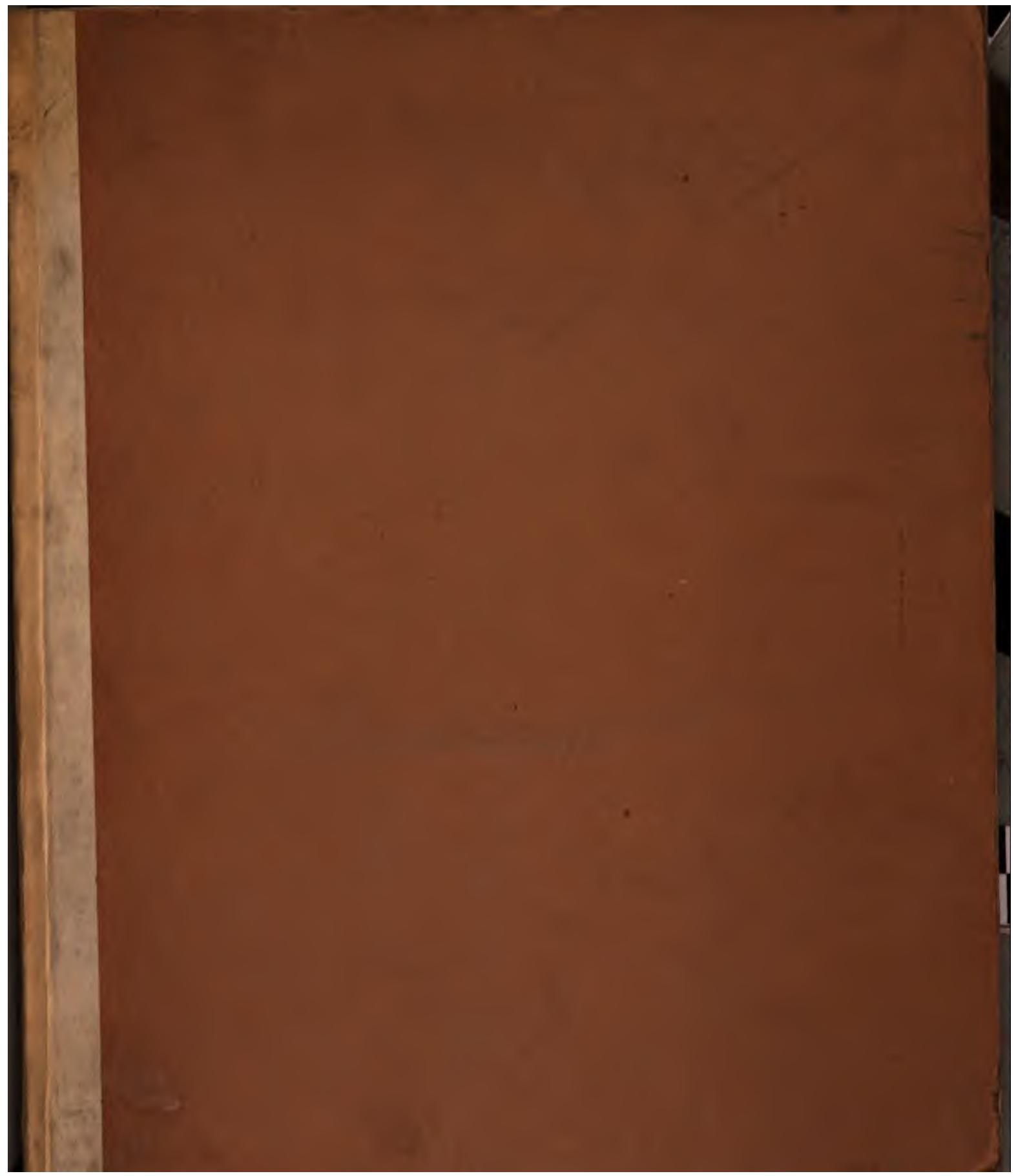
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

6000150660

CENSI

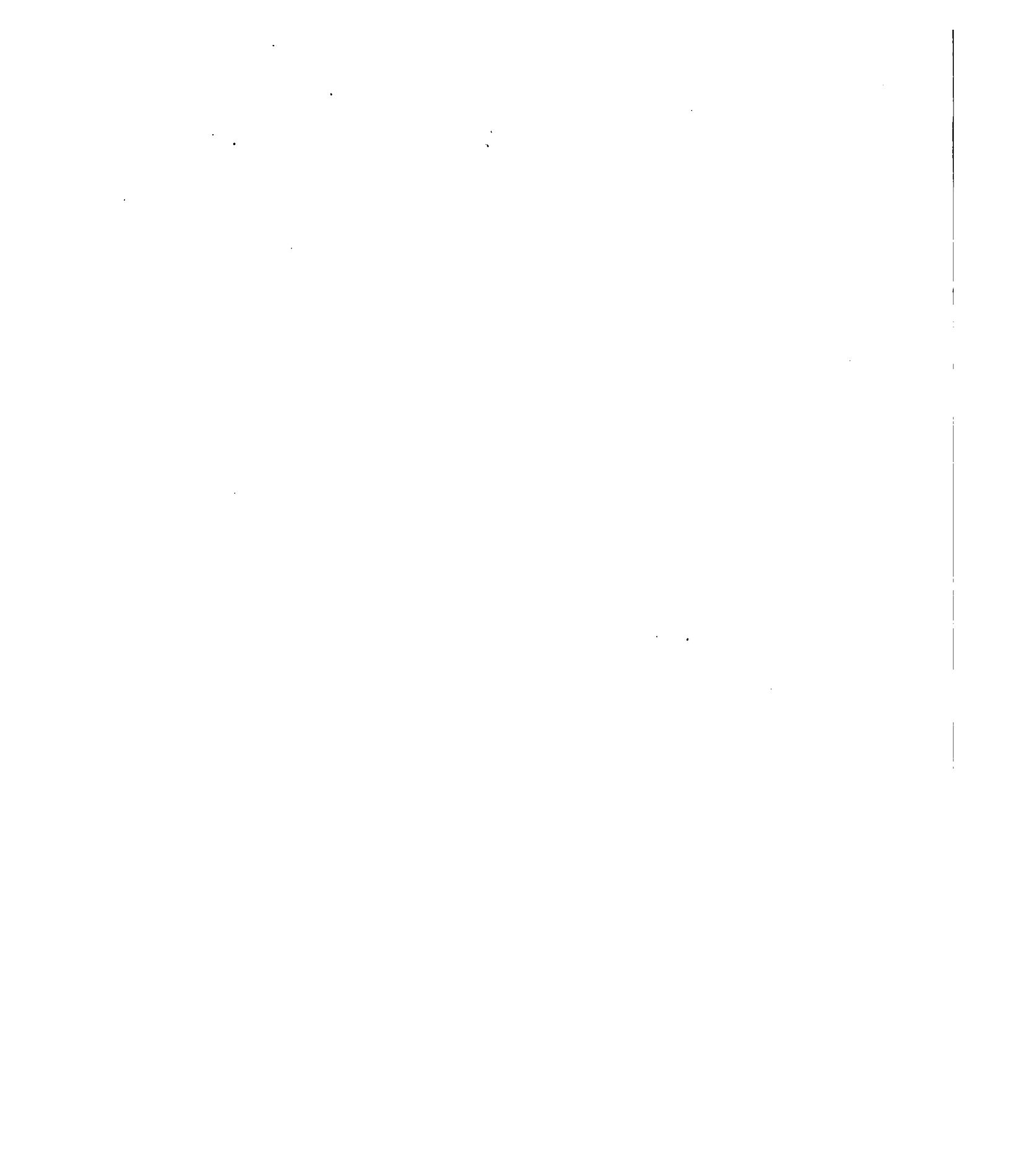
CCC. XLVII

CCC. XLVIII

BRORUM XV. FRAGMENTA

SOCIOS.

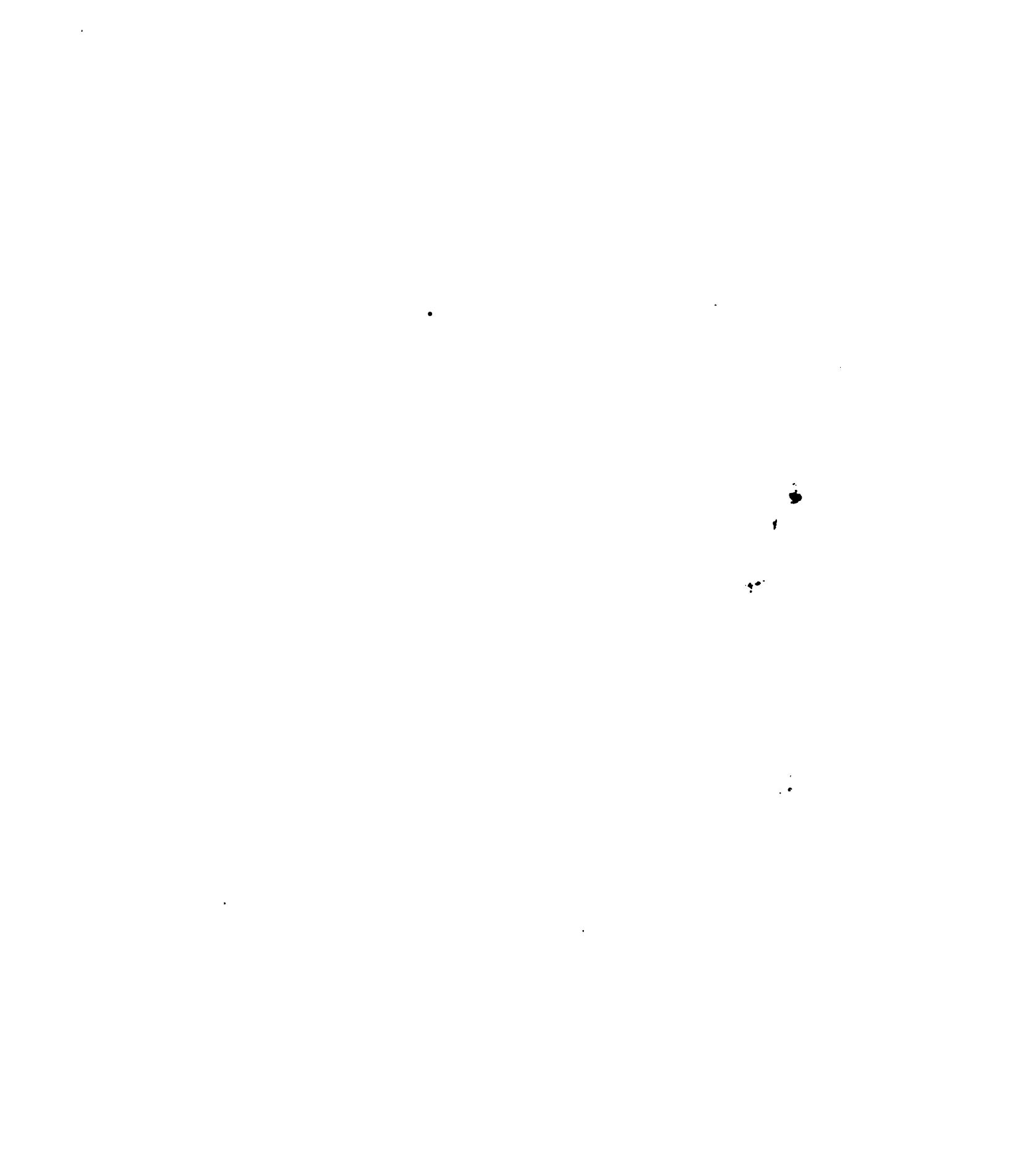

INDEX LECTIONUM
 IN
ACADEMIA TURICENSIS
 INDE
A DIE I. MENSIS NOVEMBRIS M. DCCC. XLVII
 USQUE
AD DIEM XX. MENSIS MARTII M. DCCC. XLVIII
 HABENDARUM.

PRAEMISSA SUNT
THEODORI MOPSVESTENI DE INCARNATIONE FILII DEI LIBRORUM XV. FRAGMENTA
EDENTE O. F. FRITZSCHIO.

TURICI.
APUD ORELLIUM, FUSSLINUM ET SOCIOS.
M. DCCC. XLVII.

Theologia ecclesiae Graecae prioribus rei Christianae seculis in universum tripartita fuit. Atque ea quidem, quae Alexandriæ germinavit altasque radices egit, si non tempore quo orta est, vi tamen quam in ecclesiam habuit, primum locum sibi vindicat. Diversam utique viam theologi Antiocheni persecuti sunt, qui quamquam primo orthodoxiae vinculo cum Alexandrinis continebantur, post vero 5 diversitatein qua ab Alexandrinis disjuncti essent in diem magis perspexerunt iisque funestum illud bellum indixerunt, quo ecclesia graeca diu multumque conquassabatur. Sed dum pugnae etiamtum vigerent, extiterunt, qui medium quandam viam ingressi, iis quae utraque pars peccare videretur correctionem adhiberent. Quamvis autem horum theologia in multis antiquitatis commenda- 10 tionem haberet et ecclesiae saluberrima esset, fluctuavit tamen neque unquam ad certam quandam et stabilem formulam revocata est. Haec varia theologiae graecae genera utut inter se diversa, fere tamen neutiquam ab orthodoxa doctrina, quae ecclesiastica auctoritate sancta erat, abhorrebat. Etenim cum illa doctrina ad pauca decreta, quae summam fidei Christianae continerent, revocata 15 esset, theologis magna libertas data erat. At vero quo majori constantia theologi via sua progressi sunt, eo magis quam inter se distarent intellectum atque haereticis debellatis disceptatum ultra theologia orthodoxa esset, Alexandrina an Antiochena; nam ea quam ultimo loco posui, his turbis minus se inamiscuit et modo hanc modo alteram partem plus minus secuta est. Priorum Alexandrinorum 20 ingenium luxurians multa procuderat quae pietatem Christianam laederent, tum vero doctrina Alexandrina ecclesiastico desiderio ita satisfecit ut facilis esset conjectura eam victricem evasuram esse. Sed multis demum annis post Antiochenis haereticorum nota inuri potuit, in quo dolendum, quod, cum Alexandrinorum multi et egregii libri supersint, ex quibus eorum ingenium ac theologiam per- 25 noscas, Antiochenorum paucissimi per adversariorum rabiem aetatem tulerunt. Origines theologiae Antiochenae, quae ex ipsa Antiochenorum indole nata est, altius quidem repetendae sunt, sed cum schola Antiochena, cuius auctores ac duces Dorotheus et Lucianus, presbyteri extitere, ulterius eam prosecuta sit

atque ad summum, quo pervenit fastigium evexerit, nobis in eo imprimis elaborandum, ut tenebras, quibus hujus scholae res teguntur, discutiamus. In his rebus nuper demum viri nonnulli docti operam laudabilem posuerunt, ego vero ipse ante hos undecim annos commentationem de Theodori Mopsvesteni vita et 5 scriptis Halae publicavi. Nam cum intellexissem hujus scholae res ita demum accuratius dilucidari posse, ut quales singuli ejus doctores fuerint, disquiramus, primus Theodorus Antiochenus, qui post episcopatum Mopsvestiae nactus est, mihi se obtulit, in cuius res inquirerem. Is autem tanto ardore tantaque constantia theologiam persecutus est, tanta fuit ejus, dum viveret auctoritas, tantum mortui 10 odium, ut vel inde Antiochenorum eum facile principem fuisse colligas. Neque vero novando mirifice sibi placuit, immo quamvis non infecundum esset ejus ingenium, ita tamen theologiae Antiochenae rationes secutus et tuitus est, ut ejus gravissimus auctor et dux exsisterit.

Talem igitur ac tantum virum cum penitus nosse utut esset multum nostra 15 intersit, aegerrime profecto ferimus, quod edax tempus perpaucum eorum quae scripsit reliqua nobis fecit. Quamquam non ita male nobiscum actum est, ut vulgo putant. Ut enim sileam quod conjectura perquam probabili nititur, nos aliquando, cum ecclesiarum orientalium, maxime Nestorianorum monumenta historica nobis patuerint, integrum fere Theodorum recuperaturos esse, vel in graecis 20 et latinis scriptoribus haud contemnenda ejus fragmenta leguntur, ad quae his ipsis annis permulta accesserunt, quae hucusque in libris manuscriptis latuerunt. Quid igitur? Priusquam de Theodoro latius et uberior dicamus, tempus esse existimo, ut Theodore, quae mire disjecta et dissipata hic illic leguntur, sedulo 25 in unum collecta et digesta nobis ob oculos proponamus. Quare cum his ipsis diebus librum ederem, quo Theodori in N. T. commentariorum quae reperiri potuerunt collegi atque emendatius exhibui, lubenter hac scribendi opportunitate mihi oblata usus sum, ut ejusdem Theodori fragmentorum dogmaticorum messem facerem Vobisque, Commitltones humanissimi, exhiberem.

Dubitari vix potest, quin omnium librorum quos Th. de rebus dogmaticis scripsit 30 amplissimus et gravissimus ille fuerit, cui ut videtur inscriptum erat: Ιηρὶ ἐναρθρωπήσεως τοῦ νιοῦ τοῦ θεοῦ λόγοι εἰ. Scripsit hunc librum, quo Apollinaristas et

31. Facund. pro def. trium capitul. 9, 3. «—libros de incarnatione, aut ut proprie hoc exprimam minus quidem latino, sed necessario verbo, sicut a Graecis dicitur de inhumanatione filii dei—.» Ariani voce σαρχώσεως quam v. ἐναρθρωπήσεως uti malebant, sed Latini dicebant incarnationem.

Eunomianos impugnavit, juvenis, cum esset presbyter Antiochenus. Gennadius de viris ill. c. 12. «Th. Antiochenae ecclesiae presbyter, vir scientia cautus et lingua disertus, scripsit adversum Appollinaristas et Eunomianos de incarnatione Domini libros quindecim, ad quindecim millia versuum continentes. In quibus ratione purissima et testimoniis scripturarum ostendit, Dominum 5 Jesum sicut plenitudinem deitatis, ita plenitudinem humanitatis habuisse. Docet et hominem duabus tantum substantiis constare, id est, anima et corpore; sensumque et spiritum non alteram substantiam, sed officia esse animae ingenita, quibus spirat, quibus rationalis est, quibus sensibile facit corpus. Quartum decimum autem hujus operis librum proprie de increata et sola 10 incorporea dominaque omnium sanctae trinitatis natura, et de creaturarum ratione disserens, pro sensu cum auctoritate sanctorum scripturarum explicavit. Quinto decimo vero volumine totum operis sui corpus, citatis etiam patrum traditionibus, confirmavit et communivit. Ego de libri indole nonnulla disputavi in comment. p. 93 ss. En vero ipsa fragmenta, quae habemus. 15

Ex libro primo. Sicut igitur per hujusmodi confessionem non deitatis Nathanael habens scientiam ostenditur, (Iudei et Samaritae talia sperantes plurimum, quantum Dei Verbi a scientia longe erant?) sic et Martha per confessionem illam non deitatis habens tunc scientiam probatur, manifeste autem nec beatus Petrus: adhuc etenim ipsis sufficiebat tunc revelationem illam suscipientibus prascipuum 20 aliquid et maius de ipso praeter ceterorum hominum phantasiam accipere. Post resurrectionem autem spiritu perducti ad scientiam, tunc revelationis perfectam scientiam suscipiebant, ut scirent, quia praeципuum ipsi praeter ceteros homines non aliquo puro honore ex Deo pervenit, sicut in ceteris hominibus, sed per unitatem ad Deum Verbum, per quam omnis honoris ei particeps est post in 25 coelos ascensum.

Ex libro secundo. Homo Jesus. Quid est enim homo, quod memor es

3. Ms. Corbej.: *disertissimus*. — 4. Cf. fragmentum ex Th. I. de Apollinarie et ejus haereti Fac. 10, 1. — 10. Ms. Corb.: *quarto decimo* — libro. — 16. Act. Conc. Constant. II. coll. IV. 25. (Manz) Concil. nova et ampl. coll. T. IX.): Ejusdem Th. ex libro primo de incarnatione, interpretationem facientis de confessione Petri, in qua dicit: Tu es Christus filius Dei vivi. et Vigili papae Constitutum (Manz l. l.) capit. 26. — 17. Joh. 1, 50. — 18. Joh. 11, 27. — 21. V. et om. Const. V. — 21. Vett. II. et edd.: *ceteros*. — 22. Vett. II. et edd.: *producti*. V. spiritu om. c. Paris. — 22. Vett. II. et edd., Const. V.: *tunc et*. — 26. Fragmentum, quod sequitur in Act. C. C. II. IV. 26. (»Ejusdem de interpretatione evangeli», libro primo) Vig. C. 27., ad hunc l. pertinuisse verisimillimum. Attuli in fragmentis ad Mathaeum p. 1. — 27. Hoc fragmentum ex Theodori oratione Antiochiae habita sumptum esse dicitur, quae multos effundisset v. Act. C. C. II. V.

eius? Apostolus autem de Iesu dictum fuisse hoc dixit: Eum enim, qui paulo minus ab angelis minoratus est, videmus, inquit, Iesum. Quid ergo?

Homo Jesus similiter omnibus hominibus, nullam habens differentiam ad homines 5 ejusdem generis praeter ea quae gratia ei dedit: gratia autem data naturam non immutat: sed post mortis destructionem donavit ei Deus nomen supra omne nomen.

Qui donavit, Deus est, cui donavit, homo Jesus Christus, primitiae resurgentium.

10 Est enim primogenitus ex mortuis. Ascendit ergo, et ad dexteram Patris sedet, et est super omnia. O gratia, quae super omnia data est Iesu. O gratia, quae superavit omnium naturam. Qui est ejusdem mihi naturae, super coelum demonstratus est, in dextera Patris sedet, et dico ad eum: non una natura mea et tua? et tu quidem in coelo, ego autem in terra, et tu quidem in dextera Patris, 15 ego autem in passionibus, et tu quidem supra omnem principatum et potestatem, ego autem in coeno. Sed audiam ad ea, quod bene complacuit in me Patri. Numquid dicit figuratum ei qui se fixit: quare sic me fecisti? Nihil habeo ad hoc quod dicam: sed mei fratres, qui ejusdem matris filii sunt, dicunt 20 mihi: ne disjungas hominem et Deum, sed unum eundemque dic hominem. Dico connaturalem mihi, dico Deum. Si dixerim connaturalem Deo, dico: quomodo homo et Deus unum? Numquid una natura 25 hominis et Dei, domini et servi, factoris et facturae? Homo homini consub-

Homo Jesus similiter omnibus hominibus, nihil differens connaturalibus hominibus, quam quod ipsi gratiam dedit, gratia autem data naturam non immutat: sed post mortis destructionem donavit ei Deus nomen supra omne nomen.

Sed mei fratres, qui ejusdem matris filii, dicunt mihi: Non separa hominem et Deum, sed unum eundemque dic hominem. Dico connaturalem mihi, dico Deum. Si dicam connaturalem Deo, dico, quomodo homo et Deus unum est? Numquid una natura hominis et Dei, domini et servi, factoris et facturae? Homo homini consubstantialis est, Deus

p. 241 et que in comment. dixi p. 14. Verum ejusdem fragmenti duo panni in Act. C. C. II. IV. 49 50 alla versione leguntur illico ex l. secundo de incarnatione de prompti esse dicuntur. Utrum verum sit difficile est dicere. Nonnullorum verborum ratio apprime orationi convenit. Quid vero, si accusatores illi impotentes ex libro de incarnatione, quem bene nosset v. p. 240, verba illa desumerent et pauca sive rumore sive suo arbitrio adderent quae orationi responderent? — 1. Ps. 8, 4. — 1. V. autem om. cod. Paris. — 2. Hebr. 2, 8. — 3. C. Par.: homo est Jesus Christus. — 3. Act. C. C. II. IV. 49. »Th. ex libro secundo de incarnatione» Vig. Const. 50. — 6. Vig. C.: mutat. — 8. Philipp. 2, 9. — 8. V. ei addit Vig. C. — 10. Col. 1, 18. — 15. V. in terra — ego autem addidi ex c. Par. — 17. Rom 9, 20. — 18. Act. C. C. II. IV. 50. »Ejusd. ex eod. l.» Vig. Const. 51. — 18. Vett. II., V. Const.: matris sunt. — 21. Vett. II., Vig. C.: dicens connat. — 23. Vett. II. et eod.: unus.

stantialis, Deus autem Deo consubstantialis. Quomodo ergo Deus et homo unum per unitatem esse possunt? salvans, et qui salvatur? qui ante secula, et qui ex Maria apparuit? Sed vehementer doleo, quia mei fratres haec mihi dicunt, ut loquar in ecclesia, quae non est possibile dicere bene sapientes.

autem Deo consubstantialis est. Quomodo igitur homo et Deus unus per unitatem esse potest, qui salvificat et salvificatur, qui ante secula est, et qui ex Maria apparuit?

5

Ex libro tertio. Quomodo igitur tu, cui super omnes maxime decet demen-tium regimen, illum qui ex virgine natus est Deum esse et ex Deo consubstan-tialem Patri existimari dicis, nisi forte sancto spiritui imputare illius creationem 10 non jubes? Ἀλλ' ὅγε θεός καὶ ἐκ θεοῦ δμούσιος τῷ πατρὶ τῷ μὲν ἐκ τῆς παρθένου γεννηθέντε, ἀλλ' θευμάσιε, καὶ ὑπὸ τοῦ ἀγίου πνεύματος κατὰ τὰς θείας διαπλασθέντε γραφάς καὶ τὴν γε σόσταιον ἐκ τῆς γυναικείας διέσαμεν φαστρός ἐπήν ὡς εἰσόδης. Ἐπειδὴ ἄμα τῷ διαπλασθήναι καὶ τὸ εἶναι ναὸς θεοῦ εἰλήφεται, οὐ μὴν τὸν δεὸν γεγενηθεῖς ἥμεν ἐκ τῆς παρθένου, εἰ μὴ ἄρα τούτον 15 ἥγητεν ἥμεν τὸ τέ γεννηθέντε καὶ τὸ ἐν τῷ γεννηθέντε, τὸν ναὸν καὶ τὸν ἐν τῷ ναῷ θεὸν λόγον. Οὐ μὴν αὐδὲ κατὰ τὴν σὴν φωνὴν ἀποφαντεῖν πάντα τὸν τὴν παρθένου γεννηθέντα θεόν εἶναι ἐκ θεοῦ δμούσιον τῷ πατρὶ. Εἰ γάρ οὐκ ἀνθρώπος ἔστιν ὡς φῆς ἀναληφθεὶς ὁ γεννηθεῖς ἐκ τῆς παρθένου, θεός δὲ σαρκωθεὶς, πῶς ὁ γεννηθεῖς θεός ἐκ θεοῦ καὶ δμούσιος λέγοιτο ἀν τῷ πατρὶ, τῆς σαρκὸς 20 οὐ δυναμένης τούτην προστεθεῖν τὴν φωνήν· ἔστι μὲν γάρ ἀνόητον τὸ τὸν θεόν ἐκ τῆς παρθένου γεγενηθεῖς λέγειν, τοῦτο γάρ οὐδέποτε ἔτερον ἔστιν, η̄ ἐκ σκέρματος αὐτὸν λέγειν Δαβὶδ, τὸ τῆς σόσταιας τῆς παρθένου τετεγμένον καὶ ἐν αὐτῇ διαπλασμένον, ἔτελ γε τὸ ἐκ σκέρματος Δαβὶδ καὶ ἐκ τῆς σόσταιας τῆς παρθένου συ-

2. Haec pauca v. exhibet etiam Pelagius II. pap. ep. ad Eliam Aquilej. (Mansi I. L): Quomodo — — qui vivificat et qui vivificatur, qui salv. et qui salv. — . 2. Vig. C.: unus. — 3. Vett. I.: unus. — 4. Vett. II.: et qui salvificatur. Const. V.: qui salvificatur, qui salvificat et qui — . Omitit deinde v. est. — 8. Quae jam afferro fragmenta utpote e l. III. et IV. de incarnatione desumpta, ea licet e l. III. et IV. contra Apolinarium deprompta esse dicantur vere ad illos libros pertinuisse satis probabiliter docuisse mihi video in comment. p. 91 s. — 8. Hoc fragmentum graece ex parte ut attuli legitur apud Leontium (Meji Script. vet. nova coll. VI. p. 310. «ἐκ τοῦ γ λόγου τῆς αντῆς πραγματείας [κατὰ Ἀπολιναρίου]») et in Justinian. Imper. epist. (Mansi Concil. coll. IX. p. 605. «—ἐν τῷ τρίτῳ λ. κατὰ Ἀ. — .»), latine habetur in Act. C. C. II. IV. 1. («Th. M. ex tertio l. contra impium Apolinarium», Vigilli Const. 1 et ex parte in Pelagi pap. II. ep. ad Eliam Aquilej. (Mansi I. c. p. 441.) — 8. Vig. C.: quem super. — 9. Ita recte vett. II Vulgo: mentium, Vig. C.: animarum. — 9. Vig. C.: illum eundem. — 10. Vig. C.: imputari. — 11. Sic Vig. C. et Pel. ep. Vulgo: nos. — 13. Leont.: ἀναπλασθέντε. — 14. Just.: θεοῦ ναὸς. 20. V. Εἰ γὰρ οὐκ — — λέγοιτο ἀν τῷ πατρὶ om. Leont.

στὰν ἐν τῇ μητρώᾳ γαστρὶ καὶ τῇ τοῦ ἀγίου πνεύματος διαπλασθὲν δυνάμει γεγενηθαὶ φαμὲν ἐκ τῆς παρθένου. Ut autem aliquis ex hoc concedat dicere ipsis, quod Deus ex Deo et consubstantialis Patri natus est ex virginе, eo quod est in templo nato, sed non per se natus est Deus Verbum, incarnatus vero, 5 sicut dicit iste sapiens. Si igitur cum carne eum natum esse dicunt, quod autem natum est, Deus ex Deo et consubstantialis Patri est, necesse est hoc et carnem dicere. Quod si non idcirco caro est, quoniam nec Deus ex Deo nec consubstantialis Patri, sed ex semine David et consubstantialis ei, cuius semen est, et non id quod natum est ex virginе, Deus est ex Deo et consubstantialis Patri, 10 nisi forte pars nati, prout ipse in inferioribus partem Christi nominat deitatem.

Ἄλλος οὐχ ἡ θεῖα φύσις ἐκ παρθένου γεγέννηται, γεγέννηται δὲ ἐκ τῆς παρθένου ὁ ἐκ τῆς οὐσίας τῆς παρθένου συστάσις: οὐχ ὁ θεὸς λόγος ἐκ τῆς Μαρίας γεγέννηται, γεγέννηται δὲ ἐκ Μαρίας ὁ ἐκ σπέρματος Δαβὶδ: οὐχ ὁ θεὸς λόγος ἐκ γυναικὸς γεγέννηται, γεγέννηται δὲ ἐκ γυναικὸς ὁ τῇ τοῦ ἀγίου πνεύματος δυνάμει 15 διαπλασθεὶς ἐν αὐτῇ: οὐκ ἐκ μήτρας τετεκται ὁ δόμοσύσιος τῷ πατρὶ, ἀμήτωρ γάρ οὗτος κατὰ τὴν τοῦ μακαρίου Παύλου φωνὴν, ἀλλ' ὁ ἐν ὑστέροις καιροῖς ἐν τῇ μητρώᾳ γαστρὶ τῇ τοῦ ἀγίου πνεύματος δυνάμει διαπλασθεὶς, ἄτε καὶ ἀπάτωρ διὰ τοῦτο λεγόμενος.

Mox autem in ipso plasmato Deus verbum factus est: nec enim in caelum 20 ascendentī solum inerat, sed etiam ex mortuis resurgentī, utpote et resuscitans eum secundum suam promissionem. Nec resurgentī ex mortuis solum inerat, sed etiam crucifixō et baptizato et evangelicā post baptismā conversationē peragenti, nec non etiam ante baptismā legalem adimplenti constitutionem, et praesentato secundum legem et circumcisō et partu pannis obvoluto. Erat autem 25 forte in ipso et nascente, et cum in materno utero esset a prima statim plasmatione: dispensationi enim quae circa eum erat ordinem imponebat, utpote et particulatim ipsum ad perfectionem perducens.

Et per tempus quidem ad baptismā ducens, post illud autem ad mortem: deinde secundum suam pronunciationem resuscitans, ducens in caelum, collo-

6. Pel. ep.: et ex Deo. — 6. Pel. ep.: et hoc. — 7. Vett. II. et edd., Pel. ep.: id caro. — 7. Par. et vett. edd., ep. Pel.: nec ex. — 8 V. et ante non deest in antiquis cdd. et edd., ep. Pel. — 9. C. Bellov., vett. edd., Pel. ep.: D. et ex. Par.: Deus ex. Vig. C.: D. est et ex. — 11. Haec exhibet graece Just. ep. I. c. (πάλιν ἐν τῷ προλεχθέντι λ. —) — 16. Hebr. 7, 3. — 19. Quae jam sequuntur septem fragmenta leguntur in Act. C. C. II. IV. 2—7. 9 et Vig. C. 2—7. 9. «et post alia.» — 20. V. ex mort. om. vett. II. et edd. — 21. V. ex m. om. Vig. C. — 22. Vig. C.: conversationem. — 23. Vig. C.: de baptismo. — 24. Vig. C.: foetui. — 25. V. materno om. V. C. — 26. V. utpote om. V. C. — 28. «Et post alias». — 28. Vig. C. om. quidem.

cans eum ad dexteram Dei per suam conjunctionem, ex qua sedet et adoratur ab omnibus et omnes judicabit. Istorum autem omnium finem apud se habebat Deus Verbum cum in eo erat et omnia per ordinem complebat, quem ordinem ipse arbitrabatur bene habere praefinitione quidem et voluntate, quam antea statuit pro his quae eventura erant, et bona voluntate quam circa eum habebat, ab initio similiter 5 inerat ei: per ordinem autem sibi placitum ad perfectionem ducebat ipsum.

Suam autem cooperationem ad proposita opera praestabat ei qui assumptus est: ubi hoc facit, in loco sensus fuisse deitatem illi qui assumptus est, nec enim *eis*, quibuscumque suam donavit cooperationem, sensus locum ejus obtinebat. Si autem et modo praeципuum quandam cooperationem donavit 10 illi qui assumptus est, non hoc faciebat locum sensus deitatem obtainere. Sed si deitas pro sensu fiebat illi qui assumptus est secundum vestra verba, quomodo timorem in passione suscipiebat? quid vehementioribus orationibus ad imminentem necessitatem indigebat, quas cum magna quidem et clamosa voce, cum plurimis autem lacrymis secundum beatum Paulum referebat Deo? quomodo 15 timore tanto detinebatur, ut ex immensa trepidatione fontes sudoris dimitteret, evangelista aperte dicente, quod globis sanguinis similis sudor descendebat? quid autem et angelii adventu et visitatione egrebat, animam reficiens in experimento malorum, confortantis ejus alacritatem, excitantis eum ad imminentem passionis necessitatem, tolerare fortiter mala suadentis, urgentis ad patientiam et toleranciam malorum, ostendentis praesentium malorum fructum ex passione, mutationem in gloriam bonam circa eum post passionem futuram? Qui enim secundum evangelistae vocem confortabat eum, angelus scilicet, verbis istis fortem eum faciebat, et infirmitati naturae superiorem fieri cohortabatur, et corroborando cogitationes ejus fortem eum faciebat. 25

Vade post me, satana, scandalum mihi es, quod non sapis ea quae Dei sunt, sed ea quae hominum. Non est confusio mihi mors, non fugiam ipsam ut indecentem, ad humanam gloriam respiciens: sustinebo autem meliore animo expe-

2. Par.: adjudicabit. — 4. Par.: praefinitionem qu. et voluntatem. Vig. C.: per finitionem qu. et voluntatem. — 5. Par.: quae ei ventura. — 6. V. sibi om. V. C. — 7. «Ex eodem libro.» — 8. V. est ante ubi om. Vig. C. — 14. Vig. C.: clamorosa. — 15. Vig. C.: etiam lacr. — 16. V. quomodo — dimitteret om. Vig. C. — 18. Vig. C. om. et ante angel. — 19. Vig. C.: exercitantis. — 21. Vig. C.: tolerationem. — 22. C. Par. et edd. vett.: mutationem futuram gloriam bonam circa e. p. p. — 24. Vett. II. et edd.: infirmitate. — 24. C. Par., Vig. C.: hortabatur. — 26. «Et post alia, in eodem libro idem Th. ex persona Christi quasi respondentis ad Petrum dicentem Christo de passione crucis, Propitius tibi domine, non erit tibi istud (Matth. 16, 22), ita intulit.» — 28. Vett. II.: satanas. — 28. C. Par.: indecenter.

rimentum mortis pro plurimis bonis futuris, in quibus et ipse fuero, et per me omnes: ne mihi animum laedas, neque turbes tamquam confusione dignum fugere admonens mortis experimentum.

Quod enim dictum est: Ducebatur a spiritu, aperte hoc significat, quod ab eo regebatur, ab eo ad virtutem propositorum confortabatur, ab eo ad haec quae oportebat ducebatur, ab eo, quod decebat, docebatur, ab eo cogitationibus corroborabatur, ut ad tantum certamen sufficeret, sicut et beatus dicit Paulus: quicumque enim spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei, duci spiritu dicens illos, qui ab eo gubernantur, ab eo docentur, ab eo ad melius constituantur, ab eo competentium doctrinam accipiunt. Cum dixisset autem evangelista, quod Spiritu Sancto plenus regressus est a Jordane, aperte demonstravit, quod hujus causa Spiritus Sancti habitationem in baptimate suscepit, ut inde propositam caperet virtutem. Unde et ad certamen illud, quod pro nobis erat ad diabolum effecturus, Spiritu ducebatur.

Dicant igitur nobis omnium sapientissimi: si pro sensu domino Christo, qui est secundum carnem deitas facta esset, sicut dicunt, quid sancti Spiritus cooperatione ad haec Christus indigebat? Nec enim unigeniti deitas Spiritu indigebat ad justificationem, Spiritu indigebat ad vincendum diabolum, Spiritu indigebat ad operanda miracula, Spiritu indigebat ut doceretur ea quae decent peragere, Spiritu indigebat ut immaculatus appareret. Si enim pro sensu quidem deitas, sufficiebat autem ad omnia ejus virtus, necesse erat inde omnia fieri, ut superflua esset Sancti Spiritus habitatio. Sed nunc unctum esse dicit ipsum Spiritu, et habitasse in eo Spiritum, et ad omnia adjuvisse proposita, et doctrinam inde ipsum accepisse et virtutem, et inde impetrasse justificationem, et inde immaculatum factum esse.

Iustum igitur virum in quo statuit omnium facere judicium, ad fidem futurorum cum resuscitasset eum ex mortuis et judicem omnium demonstrasset secundum beati Pauli vocem, merito unitate ad se ipsum dignatus est et per conjunctionem ad se factam talium participem fecit, ut et adorationis communionem

1. Vett. II. et edd.: futurae. — 4. «Et post alia.» — 4. Mith. 4, 1. — 7. Vig. C.: ut intentum. — 8. Rom. 8, 14. — 11. Vett. II., Vig. C.: ab. — 11. Luc. 4, 1. — 12. Vett. II., Vig. C.: sancti spiritus. — 12. C. Bellov. et edd. vet.: ad proposita, c. Par.: ad propositam. — 15. «Et post alia.» — 23. Vett. II. et edd.: adjutasse. — 26. «Eiusdem Th. ex tertio libro contra Iampilium Apollinarium.» — 28. Act. 17, 31. — 28. Vig. C.: meriti. — 29. Vett. II. et edd.: participem eum. — 29. C. Par.: adorationem communione.

haberet, omnibus quidem divinae naturae debitam adorationem redditibus, comprehendentibus autem adoratione et illum quem inseparabiliter scit sibi conjunctum; ex quo manifestum est, quod ad majora eum perduxit.

Ἐγὼ μὲν ὁν δράτε δύναμαι μὲν ποιεῖν οὐδὲν κατὰ τὴν οἰκεῖαν φύσιν ἄτε ἀνθρώπος ὡν, ἐργάζομαι δὲ, ἐπειδὴ ἐν ἑμοὶ μένων ὁ πατὴρ ἀπαντᾷ ποιεῖ. Ἐπειδὴ 5 γὰρ ἐγώ τε φησὶν ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἑμοὶ, θεὸς δὲ λόγος ἐν ἑμοὶ δὲ τοῦ θεοῦ μονογενῆς, δῆλον ὅτι καὶ πατὴρ σὺν αὐτῷ ἐν ἑμοὶ τε μένων καὶ ἔργα ποιῶν. Καὶ θαυμαστὸν γε οὐδὲν ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ τοῦτο νομίζειν, σαφῶς αὐτοῦ περὶ τῶν λοιπῶν λέγοντος ἀνθρώπων, ὁ ἀγαπῶν με τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμενα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ 10 ποιήσομεν· εἰ γὰρ παρ' ἐκάστῳ τῶν τοιούτων ὁ τε πατὴρ καὶ ὁ νιὸς τὴν μονὴν ποιοῦνται, τι θαυμαστὸν εἰ ἐν τῷ κατὰ σάρκα δεσπότῃ Χριστῷ ἀμφοτερούσι ταῦτὸν νομίζοιντο μένειν, τῆς κατὰ τὴν οὐσίαν κοινωνίας προσιεμένης ὡς εἰκός καὶ τὴν τῆς μονῆς κοινωνίαν;

Ita et animam, utpote humanam et immortalem constitutam et sensus partipem prius accipiens et per resurrectionem in immutabilitatem constituens, sic et nobis eorumdem istorum per resurrectionem praebuit communionem. Ideo ante resurrectionem ex mortuis increpat quidem Petrum ut suis eum vocibus scandalizantem, et in magna trepidatione per tempus passionis constitutus apparitione angeli indiget, confortantis eum ad patientiam et tolerantiam imminentium 20 malorum: post resurrectionem autem ex mortuis et in caelos ascensum impassibilis factus et immutabilis omnino et ad dexteram sedens Dei judex est universi orbis terrarum, utpote in eo divina natura faciente judicium.

Sic igitur et hic, sapientissime omnium, habere nos docet Christi sensum, ut Sanctum Spiritum habentes, illum qui sensus Christo aliquam virtutem adimplebat, 25 prudentiam ei praestans ad omnia quae agenda erant, sicut et in praecedentibus

3. Vig. C.: perducerit. — 4. Hoc fragm. legitur graece ap. Leont. I. c. p. 310. («ἐξ τῆς αὐτῆς πραγματείας (κατὰ Ἀπολυτρὸν) λόγου γ. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ οὐτεως λέγεται») et in Justin. ep. I. c. p. 600. (ἐν τῷ τρίτῳ κ. Ά. λ. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ λέγεται), latine in Act. C. C. II. IV. 10. («et post alia», Vig. C. 10 et ex parte in Pel. ep. — 5. Joh. 14, 10. — 7. Leont.: δῆλονος. Lat.: certum est. — 11. Justin.: ποιήσωμεν. Joh. 14, 23. — 14. Leont.: μετοχῆς. Lat.: mansionis. — 15. Sequentia duo fragm. continent Act. C. C. II. IV. 11. 12. («Et post alia», Vig. C. 11. 12., nonnulla eorum Pelag. ep. — 16. C. Par.: res. immutabilem, c. Bellov. om. v. in. — 18. Vig. C.: autem ante. — 20. C. Par.: et ad. — 21. C. Par.: coelis, c. Bellov.: coelo. — 22. C. Par., Vig. C.: Dei sedens. — 23. Vett. II., Vig. C.: universi est. — 24. C. Par.: si. — 24. Libri prave: sapientissimo, vel sapientissimum. — 24. Sic C. Par. Vulgo: doces. — 25. Vig. C.: sensui Christi. — 25. C. Par.: aliquando virt. — 26. Vig. C.: ejus praest.

demonstravimus, quod ab ipso quidem in eremum ad certamina quae contra diabolum erant ducebatur, unctione autem illius et scientiam et vim eorum, quae agenda erant accipiebat et illius particeps factus non solum miracula faciebat, sed etiam quomodo uti oportebat miraculis sciebat subtiliter, ut notam quidem 5 ficeret gentibus pietatem, pateretur autem laborantium infirmitates et sic ad effectum suam voluntatem educeret: et justificabatur inde et immaculatus ostendebatur, sive separatione pejorum sive custodia meliorum, sive etiam paulatim ad meliora prosectibus.

Manifestum est enim, quod Samosatenus Paullus episcopus quidem fuit Antiochenae ecclesiae Domini Dei et Theodoti autem et Artemonis errore aegrotans, qui purum hominem dixerunt esse Dominum Jesum Christum, non eum cognoscentes Deum Verbum et in substantia propria filium Dei ante saecula ex Deo patre aeterno exstantem.

Ex libro quarto. Quoniam autem et iuxta nos homo dicitur ex anima et 15 corpore constare, et duas quidem has dicimus naturas, animam et corpus, unum vero hominem ex ambobus compositum, ut conservemus unum esse utrumque, oportet confundere naturas, et reconvertentes dicere, quoniam anima caro est et caro anima. Et quoniam illa quidem immortalis est et rationalis, caro vero mortal is et irrationalis, reconvertentes dicemus, quia immortalis est mortalis, et 20 mortal is immortalis: et rationalis irrationalis, et irrationalis rationalis. Sed neque ex divina scriptura hoc edocti sumus, o sapientissime omnium, neque aliis quisquam hoc dicit usque in hodiernum diem eorum qui sanam humanam habent mentem praeter vos, qui per omnia estis dementes, qui dispensationem quae propter nos facta est auferentes ablatione adsumptionis mentis in ipsam mentem 25 judicium recepistis, totius insipientiae plena loquentes et cum multa irreverentia leges constituentes. Quaecumque enim secundum aliquid discreta secundum aliquid acceperunt unitatem, servant suam, qua discreta sunt incolumem rationem, et unitatem integrum habent. Unum est aliquid natura sicut filius et pater: manet autem personarum discretio, essentia quidem inseparabiliter existente una, personae propriam habent discretionem, ut neque pater dicatur filius, neque filius

8. C. Par.: conjunctionem. Vig. C.: unctionem. — 9. Sic Vig. C. Reliqui II. om. et ante vim. — 6. Vig. C. educeret. — 7. Vig. C.: reparacione. Sic etiam Pel. ep. omissa v. pejorum. 9. Hacc. praeberat Facundus pro def. trium capitolor. 3, 2. («Item in opere, quod contra Apolinarem edidit, tertio libro —»). — 10. Libri: Theodori. — 11. C. Veron.: qui primi purum. — 14. V. Fac. 9, 4. «in quarto adversus Apolinarem l.» — 19. C. Veron.: dicamus. — 24. Ita c. Ver. Absone vulgo: facta est ab oratione ads.

pater. Similiter etiā natura quaedam diversa sunt, secundum aliud vero adunari contigerit ea, neque naturalem perdunt divisionem, et unitatem propriam habent, sicut anima adunata est corpori et unus ex ambobus effectus est homo. Manet naturarum divisio: alia quidem anima est, alia vero caro: et illud quidem immortale est, illud autem mortale, et illud quidem rationale est, illud autem irrationale. Unus autem homo utrumque: alterutrum vero in se ipso homo numquam dicitur absolute et proprie, nisi forte cum aliquo additamento, sicut interior homo et exterior homo, non absolute homo, sed interior et exterior, ut appareat aliud quidem interius hominis, aliud vero exterius. Ita et in Domino Christo dicimus, o mirabilis, quoniam in forma Dei existans forma servi, neque adsumens quod adsumtum est, neque quod adsumtum est adsumens. Unitas autem adsumti circa adsumentem inseparabilis est, secundum nullum modum incidi valens.

Δεδωκέναι αὐτοῖς τῶν ἡμετέρων εἴπας τὰ οὐκ ἄν ποτε δοδέντα παρά τινος τῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀντέχεσθαι δόξης ἐσπουδακότων ἐπυνθανόμενα γάρ, εἰ τὸν θεὸν λόγον ὀμολογοῦσιν ἀνδρῶπον γεγενῆσθαι, εἰπὼν ἐπήγαγες ἐδίδοσαν. 15 Καὶ τις ἄν ἔχων νοῦν ἀνδρῶπον εἴποι τὸν θεὸν γεγενῆσθαι λόγον, ὡς ὑμεῖς φατὲ, εἰ μὴ ἄρα τὴν αὐτὴν ὑμέν πρότερον νοσῆσειν ἄνοιαν; Ἡμεῖς γάρ εἰληφέναι μὲν ἀνδρῶπον τὸν θεὸν λόγον καὶ σφόδρα φαμὲν, γεγενῆσθαι δὲ ἀνδρῶπον καθ' ὑμᾶς οὐκ ἄν ποτε εἰπεῖν ἀνασχοιμέδα.

Οἱ πρὸ αἰώνων φησὶν γέγονεν ἐπ' ἐσχάτων, πάλιν ὡς τινῶν δεδωκότων καὶ 20 τοῦτο λέγων, οὐδενὸς ἄν τῶν εὐσεβεῖν ἐσπουδακότων ταύτην ἐλομένου νοσῆσαι τὴν ἄγοιαν, ὥστε τὸν πρὸ αἰώνων εἰπεῖν ἐπ' ἐσχάτων γεγενῆσθαι. Et ex his interfert, quod necesse est et hoc quod in ultimis est, ante saecula esse, et accusat eos qui non omnia similiter cum obversione dicunt, quasi his qui unum esse filium confitentur, necessitatē habentibus cum obversione omnia dicere. Et 25 quis non beatificet vestram dementiam? Quis autem non optet tales impetrare doctores, tantam confusionem rationi pietatis introducentes, ut dicerent, quod

13. Cf. Leont. I. c. p. 309. «ἐκ τοῦ δὲ λόγου τῶν κατὰ Ἀπ. αὐτῷ γραψέντων» et Just. ep. I. c. p. 597. «ἐν τῷ τετάρτῳ λ.» — 13. V. ποτε addit Just. ep. — 15. Leont.: εἰ πως. — 17. Leont.: νοσῆσε. — 18. Just. ep. om. τ. μὲν, Leont. v. ἀνδρῶπον. — 20. Haec græce ex parte leguntur ap. Leont. I. c. p. 310. («ἐκ τῆς πραγματείας λόγου δὲ «καὶ μεῖντερα.») et in Justin. ep. I. c. p. 600. («έν τῷ χ. Ἀπ. τετάρτῳ λ.» «καὶ μεῖντερα.»), latine integra in Act. C. C. II. IV. 8. («Bj. Th. ex quarto I. c. Implum Ap.») et in Vig. C. 8. — 20. V. φησὶν addit Justin. ep. Lat.: dicit. — 21. Leont.: τοῦτο λεγόντων. — 21. Just. ep. addit v. ἄν. — 21. Leont.: ἐλομένων. — 22. C. Bellor., edd. vett.: Et his, c. Par.: Et in his. — 24. C. Par.: obversatione. Neque obversio, neque obversatio alias me legere memini. Græce ἀντιστροφὴ scriptum erat. — 25. Vig. C.: hi — habeant.

hoc quod ante saecula est, factum est in ultimis, et hoc alienarent sua natura et ad deterius deducerent, deinde obverterent, quod et hoc quod est in ultimis, ante saecula est: cum oporteret forte dicere, quod qui ante saecula erat, assumpsit hunc qui in ultimis erat, secundum beati Pauli vocem: Οὐχοῦν τοῖς ὑμετέροις ἐπόμενοι 5 νόμοις, καὶ τὴν ὑπὸ τῆς σῆς ἀγχινολας νομοδετούμενην ὀντιστροφὴν, μᾶλλον δὲ καταστροφὴν δεξάμενοι, φέρε δὴ πάντα εἰς ταῦτὸν συγχέωμεν, καὶ μηδεμία λοιπὸν ἔστω διάκρισις, μὴ θεοῦ μօρφῆς, μὴ δούλου μօρφῆς, μὴ ναοῦ ληφθέντος, μὴ τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν τῷ ναῷ, μὴ τοῦ λυθέντος, μὴ τοῦ ἐγείραντος, μὴ τοῦ τελειωθέντος ἐν πάθεσι, μὴ τοῦ τελειώσαντος, μὴ τοῦ μνημονευθέντος, μὴ τοῦ 10 μνημονεύσαντος, μὴ τοῦ ἐπισκεψθέντος, μὴ τοῦ ἐπισκεψαμένου, μὴ τοῦ βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένου, μὴ τοῦ ἐλαττώσαντος, μὴ τοῦ δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένου, μὴ τοῦ στεφανώσαντος, μὴ τοῦ καταστάντος ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν τοῦ θεοῦ, μὴ τοῦ καταστήσαντος, μὴ τοῦ λαβόντος αὐτὰ ἐν ὑποταγῇ, μὴ τοῦ δόντος τὴν ὑποταγήν.

15 Τὸν δὲ ἄνδρα πον περὶ οὖ ταῦτα φησὶν δὲ προφήτης, σαφῶς δὲ μακάριος δῆλος Παῦλος, τὸν ὑπὸ τοῦ μονογενοῦς εἰλημμένον σύνδρωπον εἶναι. Εἰρηκὼς γὰρ ὅτι διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων· τι ἔστιν ἄνδρα πον δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅτι ἐπισκέπτη αὐτὸν; ἡλαττωσας αὐτὸν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους, δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν 20 σου, πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ἐπάγει· τὸν δὲ βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, σαφῶς δεικνὺς ὅτι Ἰησοῦς ἄνδρα πον, περὶ οὖ δὲ μακάριος Δαβὶδ φησὶν ἐκπληττόμενος, ὅτι ή θεῖα φύσις ἡνέσχετό τε αὐτοῦ ποιήσασθαι μνήμην, καὶ δὴ καὶ ἐπισκέψεως ἀξιῶσαι οἰκεῖας, βραχὺ μέντοι παρὰ τοὺς ἀγγέ- 25 λους αὐτὸν ἐλαττώσαι, τὸ γεύσασθαι ποιῆσαι θανάτου, δόξη δὲ αὐτὸν καὶ τιμῇ πάσῃ περιβαλεῖν, ὥστε καὶ κύριον αὐτὸν ἀποφῆναι τῶν ἀπάντων διὰ τῆς πρὸς ἐαυτὸν συναφείας.

Διὰ τοῦτο τοτένν τὴν μὲν διαφορὰν τοῦ τε θεοῦ λόγου καὶ τοῦ ἀναληφθέντος ἄνδρα πον τοσαύτην ἡμῖν δεικνυσιν δὲ ψαλμός· διηρημένα δὲ ταῦτα ἐν τῇ καινῇ

3. Vig. C.: quia quod. — 6. Leont.: εἰς αὐτὸν. Lat.: simul. — 11. Just. ep.: ἐλαττωθέντος. — 12. Just. ep.: στεφανωθέντος. — 13. V. τοῦ θεοῦ μὴ om. Leont. — 14. Leont.: δώσαντος. — 15. V. Leont. I. c. p. 311. (ἐκ τοῦ δ λ. τῶν x. Ἀπ.) et Justin. ep. I. c. p. 609. (ἐν τῷ τετάρτῳ λ. τῷ κατὰ Ἀπ.) — 23. Just. ep.: φησι Δαβὶδ. — 24. Just. ep.: ἀξιώσασα. 24. Just. ep.: μέν τι. — 26. V. αὐτὸν om. Just. ep. — 28. Haec graece inveniuntur ap. Leont. I. c. p. 311. («ἐκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ η ψαλμοῦ») et in Justin. ep. I. c. p. 612. («ἐν τῇ ἐρμ. τ. ὄγδοου ψ.»), latine in Act. C. C. II. IV. 19. («Ejusdem ex interpretatione octavi ps.») et in Vig. C. 20. Ceterum haec ex commentario in Psalmos sumpta esse noli existimare. —

διαδήκη εὑρίσκεται, τοῦ μὲν κυρίου ἐφ' ἑαυτὸν λαμβάνοντος τὰ πρότερα τοῦ φαλ-
μοῦ, ἐν οἷς ποιητὴν τε αὐτὸν εἶναι φησι τῆς κτίσεως, καὶ ἐπηρμένην ἔχειν ὑπερ-
άνω τῶν οὐρανῶν τὴν μεγαλοπρέπειαν, καὶ τεθαυμαστῶσδαι ἐν πάσῃ τῇ γῇ, τοῦ δὲ
ἀποστόλου τὰ δεύτερα τὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ τῆς τοσαύτης εὐεργεσίας κατ-
αξιωθέντος ἐπὶ τοῦ Ἰησοῦ λαμβάνοντος. Πῶς οὐ πρόδηλον, ὅτι ἔτερον μὲν ἡμᾶς 5
ἡ θεῖα γραφὴ διδάσκει σαφῶς εἶναι τὸν θεὸν λόγον, ἔτερον δὲ τὸν ἀνθρώπον;
πολλάν τε αὐτῶν οὖσαν δεικνυσιν ἡμέν τὴν διαφοράν; Ὁ μὲν γὰρ μνημονεύει, ὁ
δὲ τῆς μνήμης καταξιοῦται· καὶ ὁ μὲν διεπικέπτεται, ὁ δὲ καὶ ταύτης ἀξιούμενος
μακαρίζεται· καὶ ὁ μὲν εὐεργετῶν διαττοῦ βραχὺ τι πιοφ' ἀγγελους, ὁ δὲ εὐεργετεῖται
καὶ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ διαττώσει· καὶ ὁ μὲν δόξῃ καὶ τιμῇ στεφανοῦ, ὁ δὲ στεφανοῦ-10
ται καὶ ἐπὶ τούτοις μακαρίζεται· καὶ ὁ μὲν κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πόντα τὰ ἔργα
τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑποκάτια τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὁ δὲ κατ-
ηξιωθῇ τοῦ δεσπόζειν τούτων, ὃν πρότερον οὐκ εἶχεν τὴν ἔξουσίαν.

Αὐτόφρος δὴ τὸ διάφορον τῶν φύσεων ἡμέν ὑποδείκνυσι διὰ τούτων, εἴγε τὸν
μὲν ἐκπλήκτεται ὡς δὲ ὑπερβολὴν φιλανθρωπίας ἐλόμενον μνήμην τε καὶ ἐπίσκεψιν 15
ποιήσασδαι τοῦ οὔτεως εὐτελοῦς, τὸν δὲ μακαριστὸν ἡγείται ὡς τοιούτων ἡξιωμένον.
Ἄλλα γὰρ οὕτω μὲν τὴν τε διαίρεσιν τῶν φύσεων ποιεῖται, καὶ μὴν καὶ τὴν
διαφοράν τῆς τε τοῦ λαβόντος φύσεως καὶ τῆς τοῦ ληφθέντος ἡμέν ὑποδείκνυσιν
ἡ θεῖα γραφὴ· φροντίζουσα δὲ τοῦ καὶ τὴν ἔνωσιν ἡμέν ὑποδεικνύναι, ἡ τῷ λη-
φθέντι προσγέγονεν, λέγει πολλόντις καθ' ἔνωσιν τὰ ἐκάτερα τῶν φύσεων ιδιαίστως 20
χροσόντα, ὡς ἄν τὴν πρὸς τὸν λαβόντα ἔνωσιν τοῦ ληφθέντος ἡμέν παραδηλώ-
σαιεν ὅσα τε τούτῳ ἐκ τῆς πρὸς ἐκείνον γέγονεν συναφεῖα.

Ex libro quinto. Quando naturas quisque discernit, alterum et alterum ne-
cessario invenit, et huic rei neque ipso puto repugnare, quia alterum Deus
Verbum natura, alterum autem quod adsumptum est, quidquid illud sit, conce-25
datur: hoc interim item persona idem ipse invenitur, nequaquam confusis naturis,
sed propter adunctionem, quae facta est, adsumti ad adsumptem. Si enim
integre conceditur hoc alterum esse ab illo natura, et manifestum quia aequale
non est quod adsumptum est adsumpti, neque simile hoc illi, neque idem quod

2. V. φησὶ om. Leont., ut paulo post τῶν οὐρανῶν. — 3. Lat.: mirificari. — 4. V. τὰ
ante περὶ om. Leont. — 4. V. τοῦ ante τῆς om. Just. ep. — 5. Leont.: ἀξιωθέντος, ut in
fine ἡξιωθῇ. Deinde om. v. ἐκι. — 8. V. τῆς μν. — ἀποσκ. ὁ δὲ om. Leont. — 14. Justiniani
ep. l. c. p. 621. «— Θ. — ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῶν κατὰ Ἀπολυμαρίου —» — 15. Ed.: τὸ
μίν. — 16. Respicit ad Hebr. 9,6 ss. Ed.: ἡξιωμένων. — 21. Ed.: πρὸς ὅντα. — 23. Cf. Facund.
9, 3. («— quinto de Incarnatione libro capitulo LIII. adversus Apollinaristas et Arrianos inter-
rogantes utrum alter et alter, an idem ipse —»).

adsumtum est adsumenti: manifestum quia idem ipse inventetur adunatione personae. Sic ergo oportuit dividere quae circa Christum sunt: istis enim divisionibus contrarium nihil est, haec enim multam etiam cum divinis litteris consonantiam habent. Sic neque naturarum confusio fiet, neque personae quaedam 5 prava divisio. Maneat enim et naturarum ratio inconfusa, et indivisa cognoscatur esse persona. Illud quidem proprietate naturae, diviso quod adsumtum est ab adsumente: illud autem adunatione personae in una appellatione totius considerata sive adsumentis sive etiam adsumti natura, et veluti sic dicam in filii appellatione simul et Deum Verbum appellamus, et adsumtam naturam, quaecumque 10 illa sit, consignificamus propter adunationem quam ad illum habet.

Ex libro sexto. Si ergo hominem dicentes Christum hominicolae vocari iuste eis videmur, hoc ante quam nos diceremus scriptura docuit omnes homines per ea quibus hominem vocare non recusat, sicut superius in plerisque locis vocari hoc nomine Christum ostendimus. Sed hominem, inquiunt, parum dicentes esse 15 Christum hominicos oportet vocari: hoc jam apertum mendacium est: siquidem hoc dicere voluerunt. Nullus enim aliquando haec nos dicere audivit: et puto neque istos suscipere posse mentiri mendacium tam apertum: non quia non cognate se habeant ad mendacium, sed quia redargui se posse facilime vident, quamquam si minus quis curet, et hoc forsitan contingat. Nos enim haec dicere, id est 20 unigeniti negare divinitatem, summae furiae esse arbitramur, aut quid jam restat cur ab haereticis separantur? cuius rei gratia et tales et tantas persecutioes sustinemus? aut quis ignorat semper adversum nos ab haereticis bellum agi? omne metallum, et omne locum desertum repletum est ex nostris hominibus propter doctrinam pietatis.

25 Haec autem omnia quando beatus Meletius sustinuit primus, et cum illo deinde multi per provincias et civitates et loca ab haereticis, cuius rei gratia? nonne quia Dominum Christum verum confitebantur? nonne quia verum praedicabant filium Dei, de essentia paterna genitum, semper simul exstantem cum generante

11. V. Facund. 9, 3. («— rursus sexto ejusdem operis libro capitulo LIV. adversus eosdem Apolinistas, qui nos videri volunt hominicos [i. e. αὐθεντολόγας.] —.») — 17. Sic c. Ver. Edd.: cognite. — 19. C. Veron.: minus eis, edd.: minus ejus. — 22. C. Veron.: sustinuimus. Ultra lectio genuina dictu est difficile. Respicit ad tumultus, quos Antiochiae excitavit schisma Meletianum et quaeritur utrum hi cum scriberet sopiti essent, an vero minus. Nondum, ut ego quidem existimo v. Theodoret. h. e. 5,35. — 23. Edd.: omnem. Paulo post Fac.: propterea dicit metallum et omne locum desertum repleuisse. — 15. Fac.: «Et post aliquanta. Haec autem inquit—.»

patre, addentes etiam de Spiritu sancto piam confessionem? Qualiter itaque, qui tanta propter hanc confessionem passi sumus, calumniam pati ab ipsis possumus, veluti hominem purum dicentes, rebus ipsis hanc calumniam manifestam redarguentibus?

Ἐκ τοῦ λόγου ζ. Εἰ γὰρ μάθωμεν ὅπως ἡ ἐνοικησις γίνεται, εἰσόμεδα καὶ 5 τὸν τρόπον καὶ τις ἡ τοῦ τρόπου διαφορά. Τὴν τοινυν ἐνοικησιν οἱ μὲν οὐσιές γεγενῆσθαι ἀπεφήναντο, ἔτεροι δὲ ἐνεργεῖσθαι τοινυν εἴ τι τούτων ἔστιν ἀληθές. Καὶ πρότερον ἡμῖν ἔκεινον ὁμολογεῖσθαι, πότερον πᾶσιν ἐνοικεῖ, ἢ μή· ἀλλ' ὅτι μὲν οὐ πᾶσι, δῆλον. Τοῦτο γὰρ ὥσπερ τις ἐξαίρετον τοῖς ἀγίοις ὁ θεός ὑπισχνεῖται, ἢ ὅλως τούτοις, οὓς ἀνακείσθαι αὐτῷ εἴδειοι· ἡ τι ποτε ἄφα ἵπι-10 σχετίστη λέγων τὸ ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός, ὡς τι χαρισμένος αὐτοῖς ἐξαίρετον, εἴπερ δὲ τούτου πάντες κοινῇ μετέχουσιν ἀνδρῶποι; Οὐκοῦν εἰ μὴ πᾶσιν ἐνοικεῖ, τοῦτο γὰρ δῆλον, οὐ λέγω τοῖς οὖσι μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἀνδρῶποις, Ιδιάζοντά τινα δεῖ εἶναι τὸν λόγον τῆς ἐνοικήσεως, καθ' ὃν ἔκεινοις πάρεστι μόνον, οἵς ἂν ἐνοικεῖν λέγηται. Οὐσίες 15 μὲν οὖν λέγειν ἐνοικεῖν τὸν θεόντος τῶν ἀπρεπεστάτων ἔστιν· ἡ γὰρ ἀνάγκη τούτοις μόνοις αὐτοῦ τὴν οὐσιαν περιγράφειν, οἵς ἂν ἐνοικεῖν λέγηται, καὶ ἔσται τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπίτοδος, ὅπερ ἄποτον εἰπεῖν ἐπὶ τῆς ἀπειρονούσης φύσεως τῆς ἀπανταχοῦ παρούσης καὶ οὐδενὶ τόπῳ περιγραφομένης, ἡ λέγοντας ἀπανταχοῦ παρεῖναι τὸν θεόν τῷ λόγῳ τῆς οὐσίας, ἀπασιν αὐτοῦ μεταδιδόναις καὶ τῆς ἐνοικήσεως, οὐκέτι 20 μόνον ἀνδρῶποις, ἀλλὰ καὶ ἀλόγοις, ἥδη καὶ τοῖς ἀψύχοις, εἴπερ οὐσίᾳ τὴν ἐνοικησιν αὐτῶν ποιεῖσθαι φήσομεν. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα ἀπρεπῆ δῆλονότι· τό τε γὰρ ἀπασιν ἐνοικεῖν λέγειν τὸν θεόν, τῶν ἀτόπων ἀντικρὺς ὁμολόγηται, καὶ τὸ τὴν οὐσιαν αὐτῷ περιγράφειν, ἀπρεπές· οὐκοῦν οὐσίᾳ τὴν ἐνοικησιν λέγειν γίνεσθαι, τῶν εὐηδεστάτων ἀν εἴη. Τὸ δ' αὐτὸν ὅπερ τεις εἴποι καὶ ἐπὶ τῆς ἐνεργείας 25 ἡ γὰρ ἀνάγκη πάλιν αὐτῷ τὴν ἐνέργειαν τούτοις περιγράφειν μόνοις, καὶ ποῦ

5. Hoc exhibet Leontius l. c. p. 300 ss. «Θ. ἐκ τῷ κατὰ ἐνανθρωπήσεως τοῦ κύρ. ἡμῶν Ἱ. Χ. λόγου ζ». Κατὰ per contemptum dicit L., ut de libris contra Eunomium (Mal. l. l. VI. p. 299.) — τά τε τὸ πέρι Εὐνομίου κατὰ Βασιλίσιον τοῦ πάνυ, οὗτο γὰρ ἐγώ καλῶ τὴν πάσης κατηγορίας μεστήν πέρι αὐτοῦ ἀπολογίαν, — et l. l. memorat Theodori τὴν κατὰ τοῦ Ἰωβ βιβλον. Cyrill. Alex. Op. ed. Aubert. V. 2. epist. p. 298 — ἐγκύψας τοῖς Θεοδώρου κ. Ιωδάρου βιβλίοις, οἵς γεγράφασιν οὐ περὶ τῆς σαρκώσεως μᾶλλον τοῦ μονογενοῦς, ἀλλὰ κατὰ τῆς σαρκώσεως, ἐπελεξάμην τινὰ τῶν κεφαλαίων. — 12. II Corr. 6, 16. — 13. Ed.: παρέντες κοινῇ. Versio lat. in Galland. bibl. vett. patr. T. XII. p. 691: omnes homines communiter. — 15. Ed.: λέγοται. — 17. Ed.: περιβλέπεται. Versio lat.: in his solis — includere. — 19. Ed.: λέγονται. — Versio lat.: aut si dicant. — 20. Animo repele ex superioribus ἀνάγκη. Versio lat.: necesse erit — communicare. — 24. Versio lat.: non dicit, immo impunit est. — 26. Versio lat.: solis (in quibus scilicet inhabitat).

στήσεται ἡμῖν ὁ λόγος, ὁ του πάντων προνοεῖν τὸν θεὸν καὶ ἀπαντα διοικεῖν καὶ
ἐν πᾶσιν αὐτὸν ἐνεργεῖν τὰ προσήκοντα; ἢ πᾶσιν αὐτοῦ τῆς ἐνεργείας μεταδιδόντες,
ὅπερ οὖν πρέπον τε καὶ ἀκόλουθον, ἀπαντα γὰρ ὑπὲρ αὐτοῦ δυναμοῦται πρὸς τὸ
συνεστάναι τε ἔκαστον καὶ κατὰ τὴν οἰκεῖαν φύσιν ἐνεργεῖν, πᾶσιν αὐτὸν ἐνοι-
5 κεῖν ἐροῦμεν. Οὐκοῦν οὔτε οὐσίᾳ λέγειν, οὔτε μὴν ἐνεργεῖαι οἶόν τε ποιεῖσθαι
τὸν θεὸν τὴν ἐνοίκησιν. Τι οὖν ἄφει ὑπολείπεται; τίνι χρησόμεδαι λόγῳ, δις ἐπὶ
τούτων τὸ ἴδιάζον φανεῖται φυλασσόμενος; δῆλον οὖν ὡς εὐδοκίᾳ λέγειν γίνεσθαι
τὴν ἐνοίκησιν προσήκει. Εὐδοκίᾳ δὲ λέγεται ἡ ἀρίστη καὶ καλλιστη θελησίς τοῦ
θεοῦ, ἣν ἀν ποιήσεται ἀρεσθεῖς τοῖς ἀνακεῖσθαι αὐτῷ ἐσπουδακόσιν, ἀπὸ τοῦ εὗ
10 καὶ καλὰ δοκεῖν αὐτῷ περὶ αὐτῶν, τούτου συνήδως ὑπὸ τῆς γραφῆς εἰλημμένου
τε καὶ κειμένου πιρ' αὐτῇ. Οὕτω γοῦν ὁ μακάριος Δαβὶδ φησιν· οὐκ ἐν τῇ δυ-
ναστείᾳ τοῦ ἥπου θελήσει, οὐδὲ ἐν ταῖς κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκήσει, εὐδοκεῖ
κύριος ἐν τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν, καὶ ἐν τοῖς ἐπικέουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ,
τούτο λέγων ὅτι οὐχ ἐτέροις συμπράττειν δοκιμάζει, οὐδὲ ἐτέροις συνεργεῖν ἐθέλει,
15 ἀλλὰ τούτοις φησι τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν, τούτους ποιεῖται περὶ πολλοῦ, τού-
τοις συνεργεῖν καὶ ἐπαμύνειν αὐτῷ δοκητόν. Οὕτω τοίνυν καὶ λέγειν προσῆκεν
τὴν ἐνοίκησιν· ἀπειρος μὲν γὰρ ὡν καὶ ἀπεριγραφος τὴν φύσιν, πάρεστι τοῖς
πᾶσι, τῇ δὲ εὐδοκίᾳ τῶν μὲν ἔστι μακράν, τῶν δὲ ἐγγύς· κατὰ γὰρ ταύτην τὴν
ἔννοιαν λέγεται τὸ· ἐγγύς κύριος τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρδίαν καὶ τοὺς ταπεινοὺς
20 τῷ πνεύματι σώσει, καὶ ἀλλαχού· μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου καὶ
τὸ πνεῦμα σου τὸ ἄγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ. Ἐγγύς τε γάρ γίνεται τῇ δια-
δέσει τῶν ἀξιῶν ταύτης τῆς ἐγγύτητος, καὶ πόρῳδεν πάλιν τῶν ἀμαρτανόντων
γίνεται, οὔτε τῇ φύσει χωριζόμενος, οὔτε ταύτῃ πλησιατερον παθιστάμενος, τῇ
δὲ σχέσει τῆς γνώμης ἀμφότερος ἐργαζόμενος. "Ωσπερ τοίνυν τῇ εὐδοκίᾳ ἐγγύς
25 τε καὶ μακράν γίνεται, πρόδηλον γὰρ ἐκ τῶν εἰρημένων, ὃ τι ποτε φαμὲν τὴν
εὐδοκίαν, τούτου γε ἔνεκεν καὶ τὴν διάνοιαν τῆς προσηγορίας μετὰ πάσης ἐπελδόν-
τες τῆς ἀκριβείας, οὕτω τῇ εὐδοκίᾳ καὶ τὴν ἐνοίκησιν ἀποτελεῖ, οὐκ ἐν τούτοις
μὲν τὴν οὐσίαν περιγράφων ἢ τὴν ἐνέργειαν, τῶν δὲ λοιπῶν κεχωρισμένοις, ἀλλὰ
πᾶσι μὲν παρὼν τῇ οὐσίᾳ, κεχωρισμένοις δὲ τῶν ἀναξιῶν τῇ σχέσει τῆς διαδέσεως.
30 Οὕτω γὰρ αὐτῷ μειξόνως τὸ ἀπεριγράφον σώζεται, ὅταν φαίνηται μὴ ὡς ἀνάγκη
τινὶ δουλεύων τῷ ἀπεριγράφῳ τῆς φύσεως. Εἰ μὲν γὰρ ἀπανταχοῦ παρὼν τῇ
οὐσίᾳ παρεῖη καὶ τῇ εὐδοκίᾳ, ἐτέρως πάλιν ἀνάγκη δουλεύων εὐρίσκετο, οὐκέτι

5. V. Οὐκοῦν — — — δοκεῖν αὐτῷ περὶ αὐτῶν leguntur latine in Act. C. C. II. IV. 30.
»Eiusdem. ex septimo l. de Inc. — . — 7. Ed. om. v. τὸ. — 13. Ps. 147, 10. 11. — 20. Ps. 34, 18. —
21. Ed.: ἀπαντλῆσ. — 21. Ps. 51, 11. — 32. V. τῇ οὐσίᾳ παρ. καὶ ego adjecti interpretem
secutus: Si enim qui ubique adest substantia, adesset etiam beneplacito.

κατὰ γνώμην τὴν παρουσίαν ποιούμενος, ἀλλὰ τῷ ἀπειρῷ τῆς φύσεως καὶ τὴν γνώμην ἐπομένην ἔχων· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἄπασι πάρεστι τῇ φύσει, καὶ κεχώρισται ὡν ἐδέλει τῇ γνώμῃ, οὐδὲν τῶν ἀναξίων ἀπὸ τοῦ παρεῖναι τὸν θεὸν ὁφελουμένων, ἀληθὲς αὐτῷ καὶ ἀκέφαλον τὸ τῆς φύσεως ἀπερίγραφον διασώζεται. Οὕτω γοῦν τοῖς μὲν πάρεστι τῇ εὑδοκίᾳ, τῶν δὲ κεχώρισται, ὥσπερ ἂν εἰ τῇ οὐσίᾳ τῶν 5 λοιπῶν χωριζόμενος, τούτοις συνῆν. "Οὐπερ τοίνυν τρόπουν τῇ εὑδοκίᾳ ἡ ἐνοικησίας γίνεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ εὑδοκία καὶ τὸν τῆς ἐνοικήσεως τρόπον ἐναλλάττεται. "Ο γὰρ τὴν ἐνοικησίν ἐργάζεται τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ τὸν λόγῳ τῆς οὐσίας ἀπανταχοῦ παρόντα τεοὶ καὶ σφόδρα εὐαριθμήτοις ἐκ τῶν ἀπάντων ἐνοικοῦντα γνωρίζει, εὑδοκίᾳ λέγω, τοῦτο πάντως καὶ τὸν τῆς ἐνοικήσεως τρόπον χαρακτηρίζει. "Ωσπερ 10 γὰρ πᾶσι τῇ οὐσίᾳ παρὼν, οὐ πᾶσιν ἐνοικεῖν λέγεται, ἀλλὰ τούτοις οἱς ἀν τῇ εὑδοκίᾳ παρῷ, οὐτω καν ἐνοικεῖν λέγεται, οὐχ ἵσον τὸ τῆς ἐνοικήσεως πάντως εὑρίσκεται, ἀλλ' ἀκόλουθον ἔξει τῇ εὑδοκίᾳ καὶ τὸν τῆς ἐνοικήσεως τρόπον. "Οταν τοίνυν ἡ ἐν τοῖς προφήταις ἡ ἐν τοῖς ἀποστόλοις, ἡ ὅλας ἐν τοῖς δικαιοῖς ἐνοικεῖν λέγηται, ὡς ἐν δικαιοῖς εὑδοκῶν ποιεῖται τὴν ἐνοικησιν, ὡς ἐναρέτοις κατὰ τὸν τρόπον 15 ἀρεσκόμενος· ἐν αὐτῷ μέντοι τὴν ἐνοικησίν οὐχ οὔτω φυμέν γεγενῆσθαι, μὴ γὰρ ἂν τοσοῦτο μανείημεν ποτὲ, ἀλλ' ὡς ἐν νίφ, οὐτω γὰρ εὑδοκήσας ἐνφίλησεν. Τί δέ ἐστιν τὸ ὡς ἐν νίφ; ὕστε ἐνοικήσας ὅλον μὲν ἑαυτῷ τὸν λαμβανόμενον ἥκωσεν, παρεσκεύασε δὲ αὐτὸν συμμετασχεῖν αὐτῷ πάσης τῆς τιμῆς, ἡς αὐτὸς ὁ ἐνοικῶν νιὸς ὡν φύσει μετέχει, ὡς συντελεῖν μὲν εἰς ἐν πρόσωπον κατὰ γε τὴν πρὸς αὐτὸν 20 ἔνωσιν, πάσης δὲ αὐτῷ κοινωνεῖν τῆς ἀρχῆς, οὐτω δὲ πάντα κατεργάζεσθαι ἐν αὐτῷ, ὡς καὶ τὴν τοῦ παντὸς κρίσιν τε καὶ διξέτασιν δι' αὐτοῦ τε καὶ τῆς αὐτοῦ παρουσίας ἐπιτελεῖν, τῆς διαφορᾶς ἐν τοῖς κατὰ τὴν φύσειν χαρακτηρίζουσι δηλονότι νοούμενης.

Cognosci autem personae unitatem, eo quod omnia per eum perficit: quae 25 unitas facta est ex inhabitacione quae est secundum bonam voluntatem. Unde dicentes Filium Dei judicem venturum esse de caelis, simul hominis et Dei Verbi adventum intelligimus: non quod similiter ei Deus Verbum traducitur secundum naturam, sed quod bona voluntate unitas omni modo cum eo erit ubicunque fuerit, eo quod et omnia perficit per eum.

8 Ed.: ὁ τῷ. — 9. Ed.: γνωρίζειν. — 14. V. ἡ ἐν τ. προφ. scriptori restitui. Interpres: vel in prophetis. — 16. Intellige Christum. — 24. Ed.: δῆλον ὅτε. — 25. Haec, quae apud Leontium frustra quaesivi, hic fere pertinere videntur. Addunt ea Act. C. C. II. IV. 30 allatis illis quae supra p. 18 not. 5. memoravimus. («Et post alia.»). — 25. C. Par.: cognoscit. — 25. C. Bellov.: perfecit, c. Par.: fecit. — 29. C. Par.: naturam vestram. — 30. C. Bellov.: per eum perfecit, C. Par.: per eum fecit.

"Ωσπερ τοινυν ἡμεῖς εἰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τελείως ἐσόμεδα τῷ πνεύματι τότε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν κυβερνώμενοι, ἀλλ᾽ οὖν γε μερικὴν τινὰ ἐντεῦθεν ὄσπερ ἀπαρχὴν ἔχομεν, καθ' ὃ καὶ βοηθούμενοι τῷ πνεύματι οὐχὶ κατακολουθεῖν τοῖς λογισμοῖς τῆς ψυχῆς ἀναγκαῖόμεδα, οὕτω καὶ ὁ κύριος, εἰ καὶ μετὰ ταῦτα παντὸς τελῶς ἔσχεν ἐν αὐτῷ καθόλου τὸν θεόν ἐνεργοῦντα λόγον, ἀχώριστον ἔχων πρὸς αὐτὸν πᾶσαν ἐνέργειαν, ἀλλ᾽ οὖν γε καὶ πρὸ τούτου πλειστον ὅσον εἶχεν ἐπιτελοῦντα ἐν αὐτῷ τὰ πλειστα τῶν δεόντων, συγχωρούμενος μὲν τέως πρὸ τοῦ σταυροῦ διὰ τὴν χρεῖαν οἰκεῖα προδέσει τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ἀρετὴν πληροῦν, πειροριμάμενος δὲ ὑπὸ αὐτοῦ κἀν τούτοις καὶ ὁμονύμενος πρὸς τὴν παντελῆ τῶν προσηκόντων 10 ἐπιτλήθωσιν. Ἔσχε μὲν γάρ εὐθὺς ἐξ ὀρχῆς ἐν τῇ κατὰ τὴν μῆτραν διαπλάσει τὴν πρὸς αὐτὸν ἔνωσιν, ἐφ' ἡλικίας δὲ γεγονώς καθ' ἣν ἡ διάκρισις ἐγγίνεσθαι πέφυκε τοῖς ἀνδρώποις τῶν τε καλῶν καὶ τῶν μὴ τοιούτων, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τῆς ἡλικίας ἐκείνης συντομώτερόν τε πολλῷ καὶ τυχότερον τῶν λοιπῶν ἀνδρώπων τὴν διακρίσιν τῶν τοιούτων δύναμιν ἐπεδείξατο, ἐπεὶ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀνδρώποις 15 οὐ πᾶσιν ὁμοίως κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἡ τῆς διακρίσεως ἐγγίνεται δύναμις, τῶν μὲν τυχότερον πλειον τῇ φρονήσει τοῖς δέουσιν ἐπιβαλλόντων, τῶν δὲ πλειον τῷ χρόνῳ τῇ γυμνασίᾳ τοῦτο προσκτωμένων, ὅπερ δὴ ἐξαιρέτως αὐτῷ παρὰ τοὺς λοιποὺς διεύτερον ἡ κατὰ τὴν κοινὴν τῶν λοιπῶν ἡλικίαν προσγέγονεν, εἰκότως καὶ κατὰ τὰ ἀνδρώπινα ἔχειν τι πλέον διφείλοντος, ὅσῳ περ οὐδὲ κατὰ τὴν κοινὴν 20 φύσιν τῶν ἀνδρώπων ἐτέκτο ἐκ συνδυασμοῦ ἀνδρός τε καὶ γυναικὸς, ἀλλ' ὑπὸ τῆς θείας τοῦ πνεύματος ἐνεργείας διεπέπλαστο. Εἶχεν τε καὶ ὅποὴν οὐ τὴν τυχούσαν πρὸς τὰ κρείττω τῇ πρὸς τὸν θεόν λόγον ἐνώσει, ἡς καὶ ἡξιώτῳ κατὰ πρόγνωσιν τοῦ θεοῦ λόγου, ἄνωθεν αὐτὸν ἐνώσαντος ἐστι. Οὕτω δὴ τούτων ἀπάντων ἐνεκεν εὐθὺς μετὰ τῆς διακρίσεως ἔσχε μὲν πολλὴν πρὸς τὸ κακὸν τὴν ἀπέχειαν, ὀσχέτῳ 25 δὲ στοργῇ πρὸς τὸ καλὸν ἐσυτὸν συγάψας, ἀνάλογόν τε τῇ οἰκείᾳ προδέσει καὶ τὴν τοῦ θεοῦ λόγου συνέργειαν δεχόμενος, ἀτρεπτος λοιπὸν τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολῆς διετηρεῖτο, τοῦτο μὲν αὐτὸς οὕτως ἔχων γνώμης, τοῦτο δὲ τῆς προδέσεως οὕτω διατηρουμένης αὐτῷ τῇ τοῦ θεοῦ λόγου συνεργείᾳ. Καὶ μετήσει μὲν σὺν εὑμαρείᾳ πλειστῃ ἐπ' ἀκριβεστάτην ἀρετὴν, εἴτε τὸν νόμον φυλάττων πρὸ τοῦ 30 βαπτίσματος, εἴτε τὴν ἐν τῇ χάριτι μετιὼν πολετείαν μετὰ τὸ βάπτισμα, ἡς δὴ καὶ ἡμῖν τὸν τύπον παρείχετο, ὁδός τις ἡμῖν ἐπὶ τοῦτο καθιστάμενος· οὕτω δὲ λοιπὸν μετὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν ἐπιδείξας ἐσυτὸν καὶ ἐκ τῆς οἰκείας γνώμης τῆς ἐνώσεως ἄξιον, προσειληφὼς δὲ ταύτην καὶ πρὸ τούτου ἐν αὐτῇ τῇ διαπλάσει τῇ τοῦ δεσπότου εὐδόκιᾳ, ἀκριβῆ λοιπὸν καὶ τῆς ἐνώσεως

παρέχεται τὴν ἀπόδειξην, οὐδεμίαν ἔχων κεχωρισμένην καὶ ἀποτελεμένην ἐνδρ-
γειαν τοῦ θεοῦ λόγου, ἔχων δὲ ἀπαντα ἐν ἑαυτῷ διακρατέμενον τὸν θεὸν λόγον
θεὰ τὴν πρὸς διανοτὴν ἔνθετην. Οὕτω γοῦν πρὸ μὲν τοῦ σταυροῦ καὶ πεινῶντα δρῶμεν,
καὶ διψῶντα γνωρίζομεν, πανταχού τοιούτα μανδάνομεν, καὶ ἀγνοοῦντα εὑρίσκομεν,
ἀκείνερ παρόδεσιν τῆς ἀρετῆς παρ' ἑαυτοῦ ἀνυπερβαφέρετο· καὶ μάρτυς τῶν 5
λεγομένων Ἡσαΐας ὁ προφήτης λέγων· διότι πρὸν ἡ γνῶση τὸ παιδίον ἀγαθὸν
ἡ παῖδες, ἀπειδεῖ πονηρότερον τοῦ ἀκλεῖσθαι τὸ ἀγαθόν, δηλούντες διακρίσει μασήσας
μὲν ἀπειδεῖ, τοῦτο δὲ ἀγαθήσας· διαπρίσει γάρ ἡ ἀκλογὴ πάντως τῷ πρὸς τὰ χείρω
γίνεται. Πέος οὖν πρὸν ἡ γνῶση τὸ παιδίον τούτο διαπράττεται; τουτέστι πρὸν
ἕπ' ἐκείνης γενέσθαι τῆς ἡλικίας, ἐν ᾧ σύηρδες τοῖς λοιποῖς ἀνδράποις πουλεῖσθαι 10
τῶν πρακτέων τὴν διάπλεσιν, ἔχοντος αὐτοῦ πλέον καὶ δξαίρετον παρὰ τοὺς λοιποὺς
ἀνδρώπους. Εἰ γάρ ἔτι παῖς ἡμῖν εὑρίσκεται πολλάκις τὴν πάτην μὲν τὴν ἡλικίαν,
πολλῆς δὲ συνέστιν ἀπίδεξεν παρεχόμενα, ὡς αἱ θαῦματα ἄγειν τοὺς δρῶντας διὰ
τὸ μείζονα τῆς ἡλικίας τὴν οἰκείαν ἐκιδείκνυσθαι φρόνησιν, πόλλῃ δάπνουδεν ἀκείνου
τὸν ἀνδρῶπον ἀπαντας ὑπερβαίνειν ἔχρην τοὺς κατ' αὐτὸν ἀνδρώπους. 15

· Ἰησοῦς δὲ προέκοπτεν ἡλικίᾳ καὶ σοφίᾳ καὶ χάριτι παρά τε θεῷ καὶ ἀνδράποις.
· Ἁλικίᾳ μὲν γάρ προκόπτει τῶν χρόνων προβαίνοντων, σοφίᾳ δὲ κατὰ τὴν τῶν
χρόνων πρόσοδον τὴν σύνεσιν προσκείώμενος, χάριτι δὲ ἀκόλουθον τῇ συνέσει καὶ
τῇ γνώσει τὴν ἀρετὴν μετιών, ἐξ ἣς ἡ παρὰ τῷ θεῷ χάρις αὐτῷ τὴν προσδήκην
ἐλάμβανε· καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις προέκοπτεν παρά τε θεῷ καὶ ἀνδράποις, τῶν μὲν 20
δρώντων τὴν προσοπὴν, τοῦ δὲ οὐχ ὁρῶντος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπιμαρτυροῦντος
καὶ συνεργοῦντος τοῖς γινομένοις. Ληλον δὲ ἄρα πάκεδον ὡς τὴν ἀρετὴν ἀκριβέ-
στερόν τε καὶ μετὰ πλείονος ἐπλήρους τῆς εὐχαρετίας ἡ τοῖς λοιποῖς ἀνδράποις ἣν
δυνατόν, ὅσῳ καὶ κατὰ πρόγνωσιν τοῦ δποδός τις ἔσται ἐνώσας αὐτὸν ὁ θεὸς
λόγος ἑαυτῷ ἐν αὐτῇ τῆς διαπλάσιως ἀρχῆς μείζονα παραδέχεται τὴν παρ' ἑαυτοῦ 25
συνέργειαν πρὸς τὴν τῶν δεόντων κατόρθωσιν, ὑπὲρ τῆς ἀπάντων σωτερίας τὰ
κατ' αὐτὸν οἰκονομῶν καὶ παρορμῶν μὲν ἐπὶ τὰ τελεώτερα, ἐπικουφίζειν δὲ αὐτῷ
τῶν κόπων τὸ πλέον, εἴτε τῶν κατὰ φυκῆν, εἴτε καὶ τῶν κατὰ τὸ σῶμα, καὶ
οὕτως αὐτῷ μείζονά τε καὶ κουφωτέραν τῆς ἀρετῆς κατασκευάζων τὴν ἐκπλήρωσιν.

· Ἡνωτο μὲν γάρ ἐξ ἀρχῆς τῷ θεῷ ὁ ληφθεὶς κατὰ πρόγνωσιν, ἐν αὐτῇ τῇ 30
διαπλάσει τῆς μήτρας τὴν καταρχὴν τῆς ἐνώσεως δεξαμένος· ἥδη δὲ τῆς ἐνώσεως
ηξιωμένος, ἀπάντων ἐτύγχανεν ὅσον εἰκός ἦν ἀνδρῶπον τυχεῖν ἡνωμένον τῷ μονο-
γενεῖ καὶ τῶν ὅλων δεσπότῃ, μειζόνων ἀξιούμενος παρὰ τοὺς λοιποὺς, ὅσῳ περ
αὐτῷ καὶ τὸ τῆς ἐνώσεως δξαίρετον εἶναι συνέβαινεν. · Ἡξιώδη γοῦν καὶ τῆς τοῦ

πνεύματος ἔνοικήσεως πρῶτος παρὰ τοὺς λοιποὺς ἀνδράπους, καὶ ἡξιώδη ταύτης οὐχ ὄμοιως τοῖς λοιποῖς· οὗτος μὲν γὰρ ὅλην τὴν χάριν τοῦ πνεύματος ἐν ἑαυτῷ ἐδέξατο, ἐτέροις δὲ μερικὴν παρεῖχεν τοῦ παντὸς πνεύματος τὴν μετοναίαν, οὕτω δὲ καὶ ἐνεργεῖν ἐν αὐτῷ ἅπαν τὸ πνεῦμα συνέβαινεν· τὸ μὲν οὖν φθεγγόμενον 5 κατ' αὐτὴν τῆς φωνῆς τὴν προφορὰν ἀνδρῶπος ἦν, ἡ δέ γε τῶν λεγομένων δύναμις πολλή τις καὶ διάφορος.

Ἐκ τοῦ λόγου η. Κάγὼ τὴν δόξαν ἥντις ἔδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς· ποιαν ταύτην; τοῦ τῆς νίοδεστας μεταλαβεῖν· ταύτην γὰρ ἔλαβεν αὐτὸς κατὰ τὸ ἀνδρώπινον βαπτιστεῖς πρόσεργον ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, ἔνδια δὴ καὶ προετυποῦτο ἐν αὐτῷ τὸ ἡμε-
10 τερον βάπτισμα ἣ τε γιγνομένη ἀναγένησις ἐμαρτυρεῖτο τῇ πατρικῇ φωνῇ λεγοντος· οὗτος ἐστὶν ὁ νίος μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν φί εὐδόκησα. Καὶ τὸ πνεῦμα κατελθὸν ἔμεινεν ἐπ' αὐτῷ, καθὰ καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ βαπτίσματι τούτου μετέχειν ἐμεῖλομεν,
ὅπερ λοιπὸν ἐξαιρέτως αὐτῷ παρ' ἡμᾶς προσγέγονε, διὰ τῆς πρὸς τὸν θεὸν λόγον
ἐνώσεως τούτων μετέχοντι ὡν ὁ κατὰ φύσιν νίος.

15 Πανταχόδεν ἄρα δῆλον, ὡς περιπτὸν μὲν τὸ τῆς κράσεως καὶ ἀπρεπὲς καὶ ἀφαρμόζον, ἐκάστης τῶν φύσεων ἀδιαλύτως ἐφ' ἑαυτῆς μεινάσης, πρόδηλον δὲ ὡς τὸ τῆς ἐνώσεως ἀφαρμόζον· διὰ γὰρ ταύτης συναχθεῖσαι αἱ φύσεις ἐν πρόσωπον κατὰ τὴν ἔνωσιν ἀπετελεσσαν, ὥστε ὅπερ ὁ κύριος ἐπὶ τε τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς φησὶν, ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο ἀλλὰ σάρκες μία, εἴποιμεν ἀν καὶ ἡμεῖς εἰκότες 20 κατὰ ἐνώσεως λόγον, ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο πρόσωπα, ἀλλ' ἐν, δηλονότι τῶν φύσεων διακεκριμένων. "Ωσπερ γὰρ ἐκεῖ οὐ λυμανεῖται τῷ ὀρθρῷ τῆς δυνάδος τὸ μίαν λεγεσθαι τὴν σάρκα, πρόδηλον γὰρ καθ' ὅ μια λέγονται, οὕτω κανεῖται οὐ λυμανεῖται τῇ τῶν φύσεων διαφορᾷ τοῦ προσώπου ἡ ἔνωσις· ὅταν μὲν γὸρ τὰς φύσεις διακρίνωμεν, τελεῖται τὴν φύσιν τοῦ θεοῦ λόγου φαμὲν καὶ τέλειον τὸ πρόσωπον,
25 οὐδὲ γὰρ ἀπρόσωπον ἔστιν ὑπόστασιν εἰπεῖν, τελεῖται δὲ καὶ τὴν τοῦ ἀνδρῶπου φύσιν καὶ τὸ πρόσωπον ὄμοιως· ὅταν μέντοι ἐπὶ τὴν συνάφειαν ἀπίδωμεν, ἐν πρόσωπον τούτῃ φαμέν.

Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον κάνταῦδα ιδεῖν φαμὲν τοῦ θεοῦ λόγου τὴν οὐσίαν, ιδεῖν δὲ καὶ τὴν τοῦ ἀνδρῶπου διακεκριμένα γὰρ αἱ φύσεις, ἐν δὲ τὸ πρόσωπον τῇ 30 ἐνώσει ἀποειλούμενον, ὥστε κανεῖται ὅταν μὲν τὰς φύσεις διακρίνειν πειρώμεδαι.

7. Haec tria fragmenta leguntur ap. Leont. l. c. p. 305. — 7. Joh. 17, 22. — 11. Matth. 3, 17. — 12. Joh. 1, 32. — 15. Hoc fragmentum legitur etiam, sed non integrum græce in Justin. ep. l. c. p. 621 et latine in Act. C. C. II. IV. 29., II. VI. p. 344., Vig. C. 30., Pel. ep. p. 443. — 17. Just. ep.: ἐφαρμόζει. — 19. Matth. 19, 6. — 23. Just. ep.: τὴν — διαφορὰν. — 26. Just. ep.: εἶδωμεν.

τελειον τὸ πρόσωπον φυμὲν εἶναι τὸ τοῦ ἀνδρῶπου, τελειον δὲ καὶ τὸ τῆς θεότητος,
ὅταν δὲ πρὸς τὴν ἔνθεσιν ἀποβλέψῃσεν, τότε ἐν εἶναι τὸ πρόσωπον ἄμφῳ τὰς
φύσεις κηρύττομεν, τῆς τε ἀνδρωπότητος τῇ θεότητι τὴν παρὰ τῆς κτίσεως τιμὴν
δεχομένης, καὶ τῆς θεότητος ἐν αὐτῇ πάντα ἐπιτελούσης τὰ δεοντα.

Ἐκ τοῦ λόγου δ. Ἐνταῦθα τοινυ τὸ ἐγένετο οὐδαμῶς ἐτέρως λέγεονται δυνά- 5
μενον εὑρήκαμεν, ἡ κατὰ τὸ δοκεῖν, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ δεγόμενον ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ
καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ κυρίου δι' ἑτέρων ἐν τοῖς ἀνωτέρῳ ἀκριβέστερον ἀδιδάξαμεν·
τὸ γὰρ δοκεῖν ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, τὸ δὲ δοκεῖν οὐ κατὰ τὸ μὴ εἰληφέναι
σάρκα ἀληθῆ, ἀλλὰ κατὰ τὸ μὴ γεγενῆσθαι. "Οταν μὲν γὰρ ἔλαβεν λέγε, οὐ
κατὰ τὸ δοκεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀληθές λέγει, ὅταν δὲ ἐγένετο, τότε κατὰ τὸ 10
δοκεῖν, οὐ γὰρ μετεποιήθη εἰς σάρκα. Προσεκτέον οὖν τὴν διάνοιαν τοῦ εὐαγγε-
λιστοῦ, οὕτως γὰρ γνωσθεῖσα τοῦ λεγομένου τὴν δύναμιν.

"Οπερ γὰρ ἐφ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐν τόπῳ λέγεται σχέσιν, τοῦτο ἐπὶ τοῦ θεοῦ
κατὰ τὴν γνώμης. "Ως γὰρ φαμὲν ἐφ' ἡμῶν ὅτι ἐν τῷδε γέγονα τῷ τόπῳ,
οὕτως καὶ ἐπὶ θεοῦ ὅτι γέγονεν ἐν τῷδε, ἐπειδὴ ὅπερ ἐφ' ἡμῶν ἡ μετάβασις ἐρ- 15
γάζεται, τοῦτο ἐπὶ τοῦ θεοῦ ἡ γνώμη, ἀλανταχοῦ τῇ φύσει τυγχάνοντος.

Si utique quod dictum est Verbum caro factum est, secundum aliquam con-
versionem dictum est, quomodo inhabitavit suscipiendum est? Palam est enim
omnibus, quia quod inhabitat aliud est quam quod inhabitatur. Inhabitavit
enim in nobis, nostram naturam sumens et habitans, et in ea omnia salutis nostrae 20
dispensans. Quomodo ergo inhabitans caro factus est Deus Verbum. Palam est
quia non conversus, neque translatus: non enim inhabitare diceretur.

Ἐκ τοῦ λόγου ε. Ὡφδη δὲ αὐτῷ ἀγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτὸν, καὶ
γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτεινότερον προσηύχετο, καὶ ἐγένετο ὃ ἴδως αὐτοῦ ὥστε
θρέμβοις ἀλματος καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν γῆν. Οὐκοῦν τὸν μὲν ἀγῶνα, καὶ τοῦτον 25
οὐ τὸν τυχόντα φανερῶς ὑπομεμηκότα τὸν Χριστὸν ἐκ τῶν εἰρημένων μανδάνομεν.

Ποιαν δὲ καὶ ἔξει ἀκολουθίαν τὸ λεγόμενον, ὃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς
καὶ ὃ ὦν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀναιρεῖται γὰρ θατέρῳ τὸ ἐτερον, τὸ μὲν καταβεβηκέναι
ἔξ οὐρανοῦ τῷ εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ, τὸ δὲ εἶναι τῷ καταβεβηκέναι. Ἀλλὰ κατα-
βεβηκε μὲν τῇ εἰς τὸν ἀνδρῶπον ἐνοικήσει, ἔστι δὲ ἐν οὐρανῷ τῷ ἀπεριγράφῳ 30
τῆς φύσεως πᾶσι παρών.

5. Cf. Leont. I. c. — 5. Joh. 1, 14. — 17. V. Fac. 9, 5. «Th. nono de incarn. libro ad-
versus eosdem Apolinariistas.» — 19. Fac. Interjectio haec: Sed idem interpres est proprii verbi,
et praeveniens omnem calumniam tibi claudet. — 21. Sic c. Ver. Ed.: factum est Dei V. —
23. Leont. I. c. p. 306. — 24. Ed.: dyō̄s. Versio lat.: agonia. — 25. Versio lat.: decurrentia.
— 25. Luc. 22., 43. 44. — 28. Joh. 3, 18.

Σκοπῶμεν τοὺν τις ἀνθρώπος περὶ οὐ διπλήτεται καὶ δαυμάζει, ὅτι δὴ ὁ μονογενὴς κατηξέωσεν αὐτὸν μηδῆγατε τε καὶ ἐπισκοπὴν ποιήσασθαι· ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ περὶ παντὸς ἀνθρώπου εἴρηται ἐν τοῖς ἀνωτέρῳ δέδειται, ὅτι δὲ οὐδὲ περὶ ἑνὸς τινὸς τῶν τυχόντων καὶ τοῦτο εὑδηλον· ἵνα δὲ ἄπαντα παρῷμεν, τὸ 5 πάντων εὐπιστέτερον τὴν ἀποστολικὴν μαρτυρίαν ἔχειξάμενδα. Sribit igitur apostolus ad Hebreos, narrans de Christo, personamque suam non acceptabilem apud eos confirmans, ita dicit: testificatus est vero alicubi quidam dicens: quid est homo quod memor es ejus? aut filius hominis, quod visitas eum? Minorasti eum paulo minus ab angelis, gloria et honore coronasti eum, 10 et constituisti eum supra opera manuum tuarum: omnia subjecisti sub pedibus ejus. Et cum testimonium dixisset, interpretans ipsum intulit: Subjiciendo autem omnia, nihil dimisit non subiectum. Modo autem nondum videmus omnia ei subjecta. Et quis homo est, docens nos, quoniam dubium erat a voce posita apud beatum David, intulit: Paulo autem minus ab angelis minoratum videmus 15 Iesum, propter passionem mortis gloria et honore coronatum. Si igitur ex evangeliis quidem erudimur, ad dominum dixisse beatum David omnia quae sunt psalmi, et cetera, et quod memor es, et visitas, et minorasti, et subjecisti, ex apostolo vero Iesum esse discimus, de quo loquens David dicit, quod ejus memor est, et quod eum visitavit, sed etiam quod omnia subjecit ei, cum paulo 20 minus ab angelis minorasset eum, cessate vel vix aliquando a vestra impudentia, cognosentes quod oportet. Videtis enim hominum sceleratissimi, quanta naturarum est differentia, quod hic quidem stupefactus est, quia et memor esse hominis dignatur, et visitare eum ceterorumque participem facere, quorum eum 25 participem fecit: ille vero e contrario miratur, quod tantorum particeps esse supra suam naturam meruit: et hic quidem tamquam beneficium dans mirificatur, et magna praestans, et supra naturam ejus qui consequitur beneficium: ille vero tamquam beneficium consequens, et majora, quam est, ab eo suscipiens.

Sicut enim per tales voces ex scriptura divina naturarum differentias edocemur, sic et adunationem discimus, quoties ambarum naturarum proprietates in unum 30 conducit, et sicut de uno quodam eloquitur. Hoc enim est simul ostendere et naturas differentes, et personae adunationem: ex differentia quidem eorum quae

1. Haec latine habentur in Act. C. C. II. V. p. 234 s., ubi multo plura quam apud Leonitium leguntur. — 3. V. περὶ π. ἀνθρώπου ego adjicienda censui. Act. C. C. II. V.: de omni. c. Par. de omnibus. — 14. V. minus om. c. Par. — 21. C. Bellov.: o omnium hominum. — 26. V. et ante supra om. c. Par. — 28. Cf. Facund. 9, 3. «decimo i. capitulo LXX.» — 28. C. Ver.: differentiam.

dicuntur differentia intelligitur naturarum: cum autem rediguntur, manifestam suspicimus adunationem. Beatus itaque Joannes evangelista dicit: Altera die vidit Iesum venientem ad se et dicit, ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Iste est de quo ego dixi, quia post me venit vir, qui ante me factus est, quia prior me erat, et ego nesciebam eum. Hic enim dicendo, vidit Iesum venientem ad se, et dicit, ecce agnus Dei, manifeste humanitatem significare mihi videtur. Hoc enim videbat baptista Joannes, hoc erat quod suscepserat mortem: corpus videlicet, quod pro omni oblatione est mutata. Quod vero sequitur, qui tollit peccata mundi, nequam jam convenit carni. Non enim illius erat totius mundi peccatum auferre, sed erat hoc pro certo divinitatis opus.

10

Ex libro undecimo. Ad haec itaque sufficient quidem et quae diximus; ubi et naturarum differentiam ostendimus; et personae unitatem, et quod secundum naturas iste quidem beneficium accipit, ille autem beneficium dat, certa constituta unitate, ex qua indivise ab universa creatura honor impletur.

'Ἐκ τοῦ λόγου ἡβ. Λιὰ τούτῳ οὐχ εἰλεῖ· ἀλλοντες ἡμῖν ἐν τῷ νῷ, ἀλλ' ἐν νῷ, δὲ οὐτὶ παῖς λεγόμενον ἀπολύτως ἀριστέρα καὶ τεντὸν σημαίνειν ἡδόνατο, πρωτοεύκολος μὲν σημαίνων τὸν ἀληθινὸν νίσιν, ἀληθῆ δὲ νέον λόγον τῷ φυσικῷ γεννήσει τὴν νίστητα πατημάνον, ἐπομένως δὲ συνεπεδεκόμενον τῇ σημαίᾳ παῖς τὸν παῖδα ὀληθεύσαν τῆς ἀξίας μετέκοντα τῷ πρὸς αὐτὸν ἔνθετο.

'Ἄραι πανσονικαὶ λοιπὸν τῆς ἀναποκύντου μάκης, ἀκοστήσονται δὲ λοιπὸν τῷδε 20 μακαρίος φυλοπεπτίκος, αἴδεσθέντες τῶν ἀκρημάτων τὸ προφατεῖς; πολλοὺς γάρ φασὶν νίσιν εἰς δόξαν ἀγαγόντα. Ἰδού τοίνυν ἐν τῷ τῆς νίστητος λόγῳ παῖς συγκατατίττεται ὁ ἀπόστολος φαίνεται τὸν ἀναληφθέντα ἄνθρωπον τοὺς πολλοὺς, σὲ παῖδ' ὅρισθεν ἀνείσθε τῆς νίστητας τῆς νίστητος ματέχων, ἀλλὰ παῖδ' ὅμοιασιν παῖδ' δὲ κάρφει προσοληφει τὴν νίστητα, τῆς δεότητος μόνης τὴν φυσικὴν νίστητα πατημάντης· περδ- 25 δηλον γάρ ἐκεῖνο, ὃς τῆς νίστητος αὐτῷ παρὰ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους πρόσθεσται τὸ ἀξιότερον τῷ πρὸς αὐτὸν ἔνθετο, δόσεν παῖς τῷ τοῦ νέου φυσικῷ συνεπικυνούμενος συμπαραίσταται. Ἀλλὰ λογοποιοῦνται πρὸς ἡμᾶς, ὅτι εἰ δύο τέλεσι φάσκομεν, πάντας δύο παῖς τοὺς νέοις φροῦμεν. Ἀλλ' ἴδου παῖς νέος ἀρητεῖ διὰ τὴν δειλὴ γραφὴ παῖς' αὐτὸς τῆς δεότητος ἀπλήγρημένης τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους συντεταγμένος, παῖδες ἡδη φύσι φαμέν τοὺς νέους, εἰς δὲ διὸ διμολογεῖται δικαῖος, δικείορ δὲ τῷ φύσεων διαιρέσις ἀναγκαῖος διφέλεις διαμένειν καὶ ἡ τοῦ προσώπου ἔνθετος ἀδιαπάστιος φυλάττεοδαι. Καὶ εἰρηκὼς πολλοὺς νίσιν εἰς δόξαν ἀγαγόντα, ἐπάγει·

5. Joh. 1, 29. ss. — 11. Act. C. C. II. VI. p. 343. — 15. Cf. Leont. I. c. p. 306 ss. — 16. Hebr. 1, 1. — 20. Hoc leguntur hinc ex parte Act. C. C. II. IV. 40. «Ej. ex interpretatione ep. ad Hebr.», Vig. C. 47., Act. C. C. II. V. p. 236. — 22. Hebr. 2, 10.

τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, διὰ παθημάτων τελειώσαι. Ὁράτε πῶς φανερῶς τὸν θεὸν λόγον· φῆσθε διὰ παθημάτων τετελεσκέντα τὸν ἀναληφθέντα ἄνδρα πονούντα καὶ ἐπέροις αἴτιον καταστάντα.

5 "Απασι γάρ τοῖς τοιούτοις κατὰ τὴν ἔξηγησιν τὸ τοῦ νιοῦ τελέντες ὄνομα διατελοῦσιν ἄνδρων τερατῶν γάρ δητῶν λεγομένων, ἐδικασθέντας τὴν φωνὴν, ἢν τινα καὶ εἶναι αὐτῷ τὴν προσηγορίαν συνέβαινεν, καὶ ὅτι Ἰησοῦς ὄνομα τοῦ ἀναληφθέντος ἡ προσηγορία; ὥσπερ καὶ τῶν ἀποστόλων τὸ Ηερας καὶ Παῦλος, ἣ εἴ τι τοιοῦτο λεγόμενον, οὕτω τε ἐπικληθὲν αὐτῷ μετὰ τὴν γέννησιν

10 τὴν ἐκ Μαρτίας.

"Ἄλλα πρὸς τοῦτο φασὶν, ὅτι τὸ Ἰησοῦς ὄνομα σωτῆρα σημαίνει, σωτήρ δὲ φασὶ πᾶς ἀν διὰνδρωπος λέγοιτο; ἐπικελησμένοι ὅτι Ἰησοῦς ἐλέγετο καὶ διὰ τοῦ Ναοῦ, καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν, οὐκ ἀπό τενος οὕτω κληθεὶς συντυχίας ἐν τῇ γενέσει, ἀλλὰ μετονομασθεὶς ὑπὸ τοῦ Μωσέως· δῆλον δὲ ὡς οὐκ ἀν αὐτὸς θεῖναι ἐπ' ἀν-

15 θρώπους ἡτούχετο, εἰπεφ θεῖας ἢν πάντως φύσεως σημαντικόν.

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν νίῳ. Φανερῶς γάρ ἐνταῦθα ἐν νίῳ τῷ ἀνδράπερ λέγων δεκτηνταί. Cui enim dixit aliquando angelorum: filius meus es tu, ego hodie genui te. Nullum, dicit, participem fecit dignitatis filii. Hoc enim quod dixit, genui te, quasi per hoc participationem filiationis dedit: omnino vero aperte nullam habens ad Deum Verbum communionem apparet hoc quod dictum est.

"Ωστε οὐ μόνον υἱὸν αὐτὸν ἀποκαλεῖ τοῦ θεοῦ λόγον ἀφορίσας, ἀλλὰ καὶ συντάττων κατὰ τὸν τῆς νιότητος λόγον τοῖς λοιποῖς τοῖς μετεσχηκόσι τῆς νιότητος 25 ἐλέγχεται, ἐπειπερ χάριτε καὶ αὐτὸς μετέσχηκε τῆς νιότητος, οὐ φυσικῶς ἐκ τοῦ πατρός γεγενημένος, ἔχων μέντος παρὰ τοὺς λοιποὺς τὴν ὑπεροχὴν, ὅτι τῷ πρὸς αὐτὸν ἐνώσει κέκτηται τὴν νιότητα, ὃ δὴ κυριωτέραν αὐτῷ τοῦ πράγματος χαρί-
ξεται τὴν μετουσίαν.

Καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτῷ Ἰησοῦν· οὗτος ἔσται μέγας καὶ νίος ὑψίστου 30 κληθήσεται. Ἰδοὺ τοινυν ὅπως τὸν ἐκ Μαρτίας εὐαγγελιζόμενος τόκον κατὰ σάρκα λέγων, καὶ Ἰησοῦν μὲν αὐτὸν κληθῆναι κελεύει, υἱὸν δὲ ὑψίστου κληθήσεσθαι

1. Hebr. 2, 10. — 3. V. αὐτῶν versionem lat. secutus addidi. — 11. Haec v. latine in Act. C. C. II. IV. 47. et in Vig. C. 48. — 16. Latino haec leguntur in Act. C. C. II. V. p. 299, ubi nonnulla adduntur. — 17. Hebr. 1, 1. — 19. Hebr. 1, 5. — 19. C. Par.: angelorum participem. — 23. V. haec latine in Act. C. C. II. IV. 48. et in Vig. C. 49. — 30. Lue. 1, 31. 32. Λύτρ. Versio lat: ejus.

προσαγορεύει, εἰκόνως τὸ μὲν τεθῆκαι καλεύμαν ὡς προσηγορίαν τοῦ τεκτομένου, τὸ δὲ αὐληδήσασθαι προσαγορεύων, ἐπειδὴ τερπῆς ήν σύμβολον τὸ ὄνομα, ην δὲ τοῖς εἴβαλον τοῦ πρόγυματος. η μετουνάσα.

Δῆλον δὲ ὅτε περ ἐν τῇ τοῦ φύσεων διακρίσει πάντως ἡμῖν ἐπιτετήρηται τὸ αἰδεντία, ὡς δὲ μὲν θεός λόγος καὶ τὴν φυσικὴν γέννησιν νίσις εἶναι λέγεται, διὸ δὲ τὸ αὐθόρωκος πολλῷ γε μετένομος οὐσίης η καὶ οὐτὸν τοῦ νισοῦ τῆς ἀξίας ἀκολαύειν διὰ τὴν πρὸς ἀκελεῖον συνάφεσιν.

Ad haec autem beatissimus apostolus respondens conatur ostendere, quomodo particeps est divini honoris, et quod eo fruatur non propter suam naturam, sed propter inhabitantem virtutem. 10

Si vero aliquis interrogare voluerit, quid tandem esse dicam Iesum Christum, dico Deum et filium Dei.

Ex libro tertio deoīmo. Consonantia et apostolus dicit: Et manifeste magnum est pietatis mysterium, ὃς ἀραιεράδη ἐν παισκι, ἐδεκαΐδη ἐν πνεύματι, δεδικαιώσδαι ἐν πνεύματι λέγων αὐτὸν, εἴτε ὡς πρὸ τῶν βαπτισμάτος μετὰ τῆς προση- 15 κούσης ἀκριβεῖται τὸν νόμον φυλάξαντα, εἴτε ὡς καὶ μετ' ἀκελεῖο τὴν τῆς χάριτος πολετεῖαν τῇ τοῦ πνεύματος συνεργείᾳ μετὰ πολλῆς πληροῦνται τῆς ἀκριβεῖται.

Οὐδὲ γάρ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου πρὸς αὐτὸν αἱρημένον, ὅτι ἐγὼ πρεσβεῖται ἔχω ὑπὸ τοῦ βαπτισθῆται, καὶ αὐτὸς ἐρχῃ πρός με; οὐδὲ τοῦτο ἀναρρέσσει τὸ τὸν αὐθόρωκον εἶναι τὸν βαπτισθέμαντον· ἀρμόσσει γάρ αὐτῷ καὶ κατὰ τὸν τῆς ἀνθρωπότητος λόγον, 20 ἐπειπερ κατά τε αὐτὴν τὴν ἀρετὴν πολλὴν ἀλλε τὴν ὑπεροχὴν πρὸς Ἰωάννην, καὶ διὰ τὴν ἐνθουσιῶσαν αὐτῷ τῆς θεότητος φύσιν οὐχ ὑπέρ Ἰωάννην μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπέρ πάντας ἀνθρώπους, ηδη δὲ καὶ ὑπέρ τὴν κτίσιν ἔχων τὸ ἀξίωμα, δικαίως ἐγνωρίζετο.

Διόπερ δὲ κύριος βουλόμενος διὰ τῆς χρείας τῆς τροφῆς τό τε καρτερικὸν καὶ ἐμ- 25 φελόσοφον ἐπιθετικασθεῖται, τοῦτο μὲν γενέσθαι οὐκ αἰτεῖται χρεία φησίν· δεικνὺς δὲ ἀτε ἔλαττον αὐτῷ μελει τῆς τροφῆς, καὶ προτιμότερον αὐτῷ τῆς ἀρετῆς οὐδὲν, φησὶ πρὸς αὐτὸν· οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἀνθρώπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ φήματι ἐπικορισμούμενῷ δεῖται στόματος θεοῦ.

Τούτο γάρ δὲ διάβολος δικούδασε, πείσσον μὲν αὐτὸν ὡς οὐδαμῶς αὐτοῦ φροντεῖς 30 τοῦ θεοῦ· διὸ ἔλεγον αἱ νίσις εἰ τοῦ θεοῦ, ποιησον τόδε, τουτέστιν ἔργῳ δείξου,

2. Ed.: προσαγορεύειν. — 8. V. Act. C. C. II. VI. p. 344. — 11. V. Fac. 9, 3. —

13. Cf. Leont. I. c. p. 308 s. Primum fragmentum v. latine paulo auctius in Act. C. C. II. IV. 53 et in Vig. C. 54. — 14. I. Timoth. 3, 16. — 19. Math. 3, 14. — 26. V. χρεῖα in ed. deest. Versio lat.: necessitas. — 29. Math. 4, 4.

ὅτι μέλεις σου τῷ θεῷ. Αὐτὸς δὲ ὑπισχνείτο μεγάλα, ὡς δι' ἐκαθευ μὲν ἀποστήσων . τοῦ θεοῦ, διὰ δὲ τῶν ὑποσχέσεων οἰκεῖάσιν· εἰντῷ, καὶ τῇ μὲν προτέρᾳ πειρᾷ τὸν ἄρτον προβάλλεται, τῇ δὲν γαργαλᾶσιν ἐπὶ τὴν πεζόν εἶλθεν.

Διόπερ ὁ πάροις ἐν τοῖς τρισὶν ἡττήσας αὐτὸν, ἡμέν τὴν κατ' αὐτοῦ δίκην ἔχαρισατο. Οὐκ αἰτήσας μὲν γάρ τὸ τὸν ἄρτον γενέσδαι παρὰ τοῦ θεοῦ, ἔδειξεν εἰντὸν ἡδονῆς κρατοῦντα, μὴ βαλὼν δὲ εἰντὸν κάτω, δόξῃς ἴκερίδε, πεισας ἄκαντας ὡς οὐ μελειγ αὐτῷ ταύτης, διὰ δὲ τοῦ τρίτου κρατήσας τῶν τοῦ κόσμου ἀγαθῶν, ἔδειξεν εἰντὸν οὐδὲν τούτων ὑπὲρ εὐσεβείας ἡττώμενον.

10 Bonum est in hoc loco maxime concludere, quid virtutis habeant ea quae dicta sunt, sive conversari, sive baptizari, sive crucifigi, sive mori, sive sepeliri et resurgere. Non puro alicui haec coaptantes homini dicimus: hoc enim in unaquaque dictorum demonstratione addere non moramur, ut nullam calumniantibus praefbeamus male loquendi occasionem: sed inhabitato quidem a Deo Verbo ab ipsa in utero matris plasmatione: inhabitato vero, non secundum communem 15 inhabitacionem, neque iuxta eam quae in multis intelligitur gratiam: sed iuxta quamdam excellentem, secundum quam etiam adunari dicimus utrasque naturas, et unam iuxta adunctionem effectam esse personam.

20 Εκ τοῦ λόγοι οὐδ. Ἐντεῖδεν οὖν καὶ τασσάντη γέγονεν περὶ τὸν ἄνδρα πονον ἡ τεμὴ καταξιαθέντα δειλας ἐνοικήσεως τοῦ τε καθῆσδαι ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς καὶ προσκυκεῖσδαι παρὰ πάσης τῆς κτίσεως· οὐδὲ γάρ ἂν ὁ θεὸς οὔτες ἀπλῶς καὶ ἀπεν τενὸς κρητικού λόγου ἄνδρα πονον μὲν ἐλάμβανε καὶ ὅνον πρὸς εἰσιτόν, προσκυνεῖσδαι παρὰ τῆς κτίσεως παρασκευάζων ἀπάσης, τὰς δέ γε τοιτάς φύσεις προσκυνεῖν ἔδικαλον, εἰ μὴ τὰ περὶ αὐτὰν γεγονότα κοινὴ πάσης τὴν εὐεργεσία τῆς κτίσεως.

25 Ταῦτὸ δὲ τοῦτο φύσομεν δικαίως καὶ ἐπὶ τοῦ κυρίου, ὅτι περ ὁ θεὸς λόγος ἐπιστόμενος αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν, καὶ δὴ κατὰ πρόγνωσιν εὐδὺς ἄνωθεν ἐν τῇ τῆς διαπλάσεως ἀρχῇ ἐνοικῆσαι τε εὐδοκήσας καὶ ἐνώσας αὐτὸν εἰντῷ τῇ σχέσει τῆς γνώμης, μείζονά τεν παρεῖχεν αὐτῷ τὴν κάριν, ὡς τῆς εἰς αὐτὸν χάριτος εἰς πάγτας τοὺς ἐξῆς διαδοθησομένης ἀνδρώπονος· ὅδεν καὶ τὴν περὶ τὰ καλὰ πρόθεσιν 30 ἀνέφανον αὐτῷ διεφύλαττεν. Οὐ γάρ δὴ τοῦτο φήσομεν, ὅτι περ ὁ ἄνδρα πονος πρόθεσιν είχεν οὐδεμίαν, ἀλλ' ὅτι προύτειτο μὲν αὐτῷ τὸ καλὸν, μᾶλλον δὲ πλειστη αὐτῷ τῆς κατὰ πρόθεσιν προσῆν ἡ τε τοῦ καλοῦ στοργὴ, καὶ τὸ τοῦ ἐναντίου μῆσας· διεφυλάττετο δὲ αὐτῷ τὰ τῆς προθέσεως ἀκέραια ὑπὸ τῆς δειλας

1. Ed.: σος. — 9. Cf. Fac. 3, 2. — 18. Cf. Leont. I. c. p. 309. — 25. Haec latine leguntur in Act. C. C. II. IV. 54 et in Vig. C. 55.

χεφίτος, ἀπαθετού τοῦ διεσένθησθός τοῖς μετεντομοφίοις. ἐπευπαράκτου, καὶ οὐ πρὸς τὴν κούνιτον μετανίσσει πολλάκις αὐτοῦ περιέργωντος τῷ οἰκείῳ ἀνθρώπου τὸν συνέργειαν ὑπὲρ τῆς ἀπάντηταν ἡμένιν πατετήσαν· ὅπερ εὖσθαι τοῖς μετεντομοφίοις εἴπει τοις μετεντομοφίοις.

Et secundum duas rationes locum imaginis obtinet. Qui enim assunt quodam, 5 post mortem eorum saepius imagines statuentes, hoc sufficiens mortis solarium habere arbitrantur, et cum qui non videtur, nec praesens est, tamquam in imagine aspicientes putant videre, ita flammam desiderii et vigorem placentas. Sed etiam illi, qui per civitates habent imperatorum imagines, tamquam praeentes et videntes honorare videntur eos qui non sunt praeentes, cultu et adoratione imaginem. 10 Ista autem utraque per illum adimplentur, omnes enim qui cum illo sunt, et virtutem sequuntur, et debitorum Dei parati redditores, diligunt eum, et valde honorant: et caritatem quidem ei, divina natura licet non aspiciatur, adimplent in illo qui ab omnibus videtur, sic omnibus existimantibus, ut ipsum videntibus per illum, et illi semper praeentibus: et honorum vero omnem sic attribuerunt, 15 tamquam imagini imperiali, cum quasi in ipso sit divina natura, et in ipso spectetur. Si enim et filius est qui inhabitare dicitur, sed cum eo est etiam pater et inseparabiliter omnino ad filium esse ab omni creditur creatura, et Spiritus autem non abest, utpote etiam in loco unctionis factus ei, et cum eo est semper qui assumptus est; et non mirandum est, cum etiam in quibuslibet hominibus via- 20 tutem sequentibus eam filio et pater esse dicunt: veniens enim et ego et pater, et matrem apud ipsum faciemus. Quod autem et Spiritus ejusmodi hominum inseparabilis est, certum est omnibus.

Ex libro quinto desimo. Nemo artificio interrogationum decipiatur; flagitiosum enim est deponere quidem tantam testimonia subiectum, secundum quod apostolus 26 dixit, astatis autem interrogationibus deceptos adversariorum parti conjungi. Quae vero sunt, quae cum arte interrogant? Hominis genitrix Maria, an Dei genitrix? Et qui crucifixus est, utrum Deus en homo? Sed istorum quidem certa est absolucionis et ex his quae praediximus in responsis, quae ad interrogations fuerunt: tamen vero dicatur et jam nunc, quae compendiose respondere oportet, ut nulla 30 eis occasio astutiae relinquatur.

5. Cf. Act. C. C. II. IV. 17. «Ej. Th. ex i. quartodecimo de inc., ubi dicit, quod imago erat Christus Dei Verbi, et sicut imago imperialis adorabatur ab omnibus.» et Vig. C. 18. — 6. C. Par.: ex morte. — 9. Vig. C.: videntes. — 11. C. Par.: adimpletur. — 13. Sic Vig. C. Act.: adimpliet. — 16. Vett. II. et add.: spectatur. — 22. C. Par., Vig. C.: apud eum. — 22. Job. 14, 23. — 24. Cf. Act. C. C. II. V. p. 237. — 29. C. Par.: interrogacionem.

"Οταν τοινυ ἐρωτῶσιν, ἀνδρωποτόκος ή θεοτόκος ή Μαρία, λεγέσθω παρ' ἡμῖν
ἀμφότεραι, τὸ μὲν γὰρ τῇ φύσει τοῦ πράγματος, τὸ δὲ τῇ ἀνεφορᾷ· ἀνδρωπο-
τόκος μὲν γὰρ τῇ φύσει, ἐπειπερ ἀνδρωπος ἢν ὁ ἐν τῇ κοιλᾳ τῆς Μαρίας, ὡς καὶ
προηλθεν ἐκεῖθεν, θεοτόκος δὲ ἐπειπερ θεὸς ἢν ἐν τῷ τεχθέντι ἀνδρώπῳ, οὐκ ἐν αὐτῷ
5 περιγραφόμενος κατὰ τὴν φύσιν, ἐν αὐτῷ δὲ ὡν κατὰ τὴν σχέσιν τῆς γνώμης.
Itaque utraque quidem dici justum est, non autem secundum similem rationem.
Nec enim sicut homo in utero ut esset suscepit initium, sic et Deus. Verbum,
erat enim ante omnem creaturam. Itaque et utraque dici justum est, et utrumque
eorum secundum propriam rationem. Idem autem respondendum et si interrogant,
10 Deus crucifixus est, an homo? quod utraque quidem, non autem secundum si-
milem rationem. Nam hic quidem crucifixus est utpote et passionem suscipiens
et ligno affixus et ab Iudeis detentus, ille autem, quod erat cum ipso secundum
praedictam causam.

Quis est igitur qui in orbem terrarum introducitur et dominationem ejus
15 accipit, de qua ei et adorari ab angelis acquiritur? Neo enim insaniens aliquis
dicat, Deum Verbum esse introductum, qui omnia non existentia fecit, ineffabili
ejus virtute donans eis ut essent.

Πλέον γὰρ ὥχλετο ὁ κύριος καὶ ἡγανήκετο πρὸς τὰ ψυχικὰ πάθη ὑπὲρ τὰ τοῦ
σώματος, καὶ τῷ κρείττονι λογισμῷ τὰς ἡδονὰς δικειροῦτο, τῆς θεότητος δηλαδὴ
20 μεσοτενούσης καὶ βοηθούσης αὐτῷ πρὸς τὴν κατόρθωσιν. Unde et dominus ad
haec maxime instituens videtur certamen. Cupiditate enim pecuniarum non dece-
ptus, et gloriae desiderio non tentus, carni quidem praebuit nihil, nec enim illius
erat talibus vinci; animam autem si non recepisset, sed deitas est quae ea vinceret,
nullatenus eorum quae facta sunt, ad nos respicit lucrum; quae enim ad conversa-
25 tionis perfectionem similitudo deitatis et animae humanae? Et videntur domini
certamina non ad nos respiciens habere lucrum, sed ostentationis cuiusdam gratia
fuisse. Quodai hoc dicere non est possibile, certum etenim est quod illa propter
nos facta sunt, et magis certamen instituit ad animas passiones, minus autem ad
carnis: quanto et amplius et magis inquietare illas contingebat, et magis illa

1. Haec graece exhibet Leont. I. c., habentur vero etiam latine in Act. C. C. II. IV. 43,
ubi male ex I. XII desumpta dicuntur, et in Vig. C. 44. — 2. Vett. II.: est et. — 11. V. ut-
pote om. c. Par. — 12. C. Par.: autem secundum quod. — 14. V. Act. C. C. II. V p. 238. —
15. Vid. Hebr. 1, 6. — 18. Graeca leguntur ap. Leont. I. c., latine fragmentum exhibent Act.
C. C. II. IV. 27., Vig. C. 28. et Pelag. ep. p. 443. — 23. Sic Vig. C. Vulgo: vicerat. —
25. Vig. C.: Etiam. Lege: Et jam.

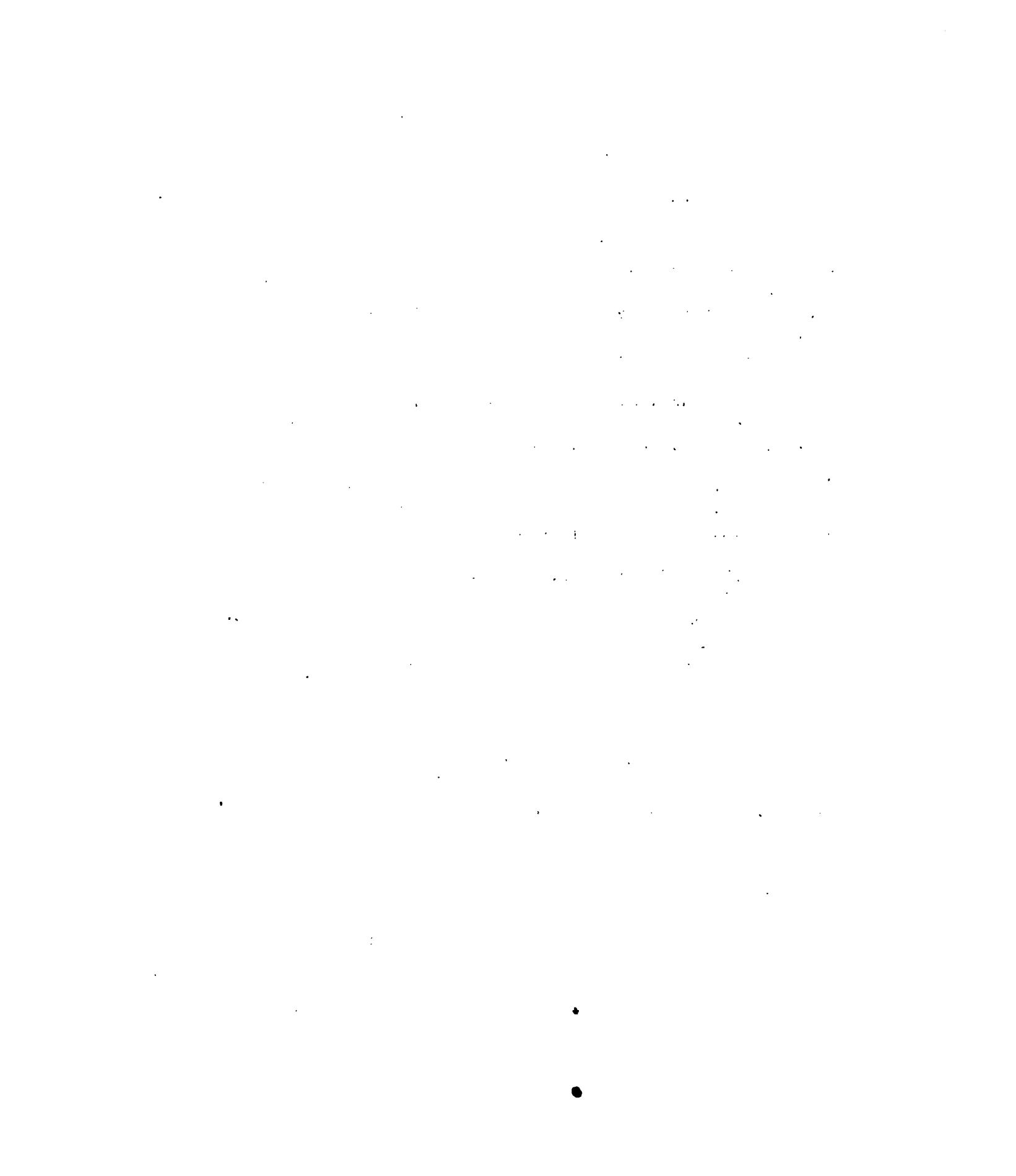
erant, quae et amplioris indigebant medicinae, videlicet quod et carnem et animam assumens, per utraque pro utrisque certabat: mortificans quidem in carne peccatum, et mansuetans ejus libidines et facile capiendas meliore ratione animae faciens; erudiens autem animam et exercitans et suas passiones vincere, et carnis refrenare libidines. Haec enim deitas inhabitans operabatur, haec inhabitans 5 medebatur utrique eorum.

Propter quod utrumque juste filius vocatur, una exstante persona, quam ad unatis naturarum effecit.

Κατὰ τὴν πρόγνωσιν τοῦ λόγου δειχθεὶς ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς παρθένου δίχα σπορᾶς ἄνδρωπος οὐ διεκρίνη τοῦ λόγου ταυτότητι γνώμης αὐτῷ συνημμένος, καθ' ἥν 10 εἰδοκήσας ἡγωσεν αὐτὸν ἑαυτῷ καὶ διεγδεῖσεν αὐτὸν καὶ τὴν ἐνέργειαν πρὸς αὐτὸν ἀπαράλλακτον, αὐθεντικαν τε καὶ δξονοταν τὴν αὐτὴν ἀδιαιρέτον ἔχοντα καὶ τὴν προσκύνησιν ισότητος νόμῳ μὴ παραλλάσσουσαν.

Haec sunt quotquot reperiri potuerunt amplissimi hujus Theodori libri fragmenta. Quorum paucitatem cum intuemur, est sane quod eorum hominum 15 doctorum sortem commiseremur, qui cum dies noctesque religiose perscrutati quid in quaque re verum, justum quidque honestum esset, ab iis deflexerint, quae temporis ingenium requirere videretur, ne illud quidem assequuntur, ut cogitata sua et inventa integra posterorum usibus tradantur. Quamquam temporum injuria non solet esse diurna; illud vero, Committones optimi, non eo valere debet 20 ut aut fallacibus temporibus callide inserviamus, aut animo demisso turpiter torpescamus, nam, ut egregie Johannes Philoponus, μηδὲν ἔστω μηδενὶ τῆς ἀληθείας ἐπιπροσθεν.

1. Sic Vig. C. Vulgo: erat — indigebat. Vig. C.: ampliori — medicina. — 2. Vig. C.: assumens pro utraque certabat. — 4. V. autem om. e. Par. — 5. Vig. C.: Haec autem. — 6. C. Bellov., edd. vett.: meditabatur. C. Par.: mediabatur. — 7. Cf. Fac. 9, 3. — 9. Hic denique in fine posui fragmentum, quod utpote ἐκ τοῦ περὶ ἀναθρωπήσεως desumptum assertar in Act. C. Lateran. a. 649 Mansi X. p. 1120. — 10. Ed. συνημμένως.

INDEX LECTIONUM
IN
ACADEMIA TURICENSIS
INDE
A DIE I. MENSIS NOVEMBRI M.DCCC.XLVII.
USQUE
AD DIEM XX. MENSIS MARTII M.DCCC.XLVIII.
HABENDARUM.
RECTOR MAGNIFICUS: C. E. HASSE.

I. Ordinis Theologorum.

Decanus: A. Schwyzer, Dr. Theol.

1. *Professorum ordinariorum:*

F. Hitzig, Dr. Theol.

- 1) Introductionem in Vetus Testamentum quinis p. h. horis tradet.
- 2) Iesiae libri partem posteriorem adiectis selectis Ieremiae vaticiniis quinis horis explicabit.
- 3) Exercitationes V. T. exegeticas binis p. h. horis modernissimis commentonibus Exodus interpretationem proponet.

I. P. Lange, Dr. Theol.

- 1) Alteram partem historiae ecclesiasticae senis horis enarrabit.
- 2) Dogmaticen philosophicam binis horis docebit.
- 3) Doctrinam de hymnis binis horis tradet.
- 4) Exercitationes homileticas binis horis moderabitur.

A. SCHWEIZER, Dr. Theol.

- 1) Evangelium Ioanneum quaternis horis exponet.
- 2) Ethicen Christianam quaternis horis tradet.
- 3) Theologiam quam dicunt pastoralem binis horis docebit.

O. F. FRITZSCHE, Dr. Theol.

- 1) Epistolam ad Hebreos ternis horis interpretabitur.
- 2) Committones in interpretando Novo Testamento binis horis exercebit.
Explicabitur epistola Pauli ad Romanos.
- 3) De rebus ecclesiasticis recenti memoria gestis binis horis disseret.

2. Professoris extraordinarii:

M. ULRICH, V. D. M.

- 1) Acta Apostolorum ternis horis illustrabit.
- 2) Pastorales quas vocant epistolas totidem horis exponet.

3. Privatim docentium:

I. E. USTERI, Parochus.

- 1) Priorem Pauli ad Corinthios epistolam binis horis explicabit.
- 2) Archaeologiam Christianam binis horis tradet.

A. KOCH, Dr. Phil.

- 1) Geographiam atque historiam biblicam i. e. antiquitatum hebraicarum partem priorem ternis horis enarrabit.
- 2) Vaticiniorum Iesaiae cap. 1—39 quaternis horis exponet.
- 3) Synopseos evangelicae partem ultimam, quae est de passione, morte ac resurrectione Iesu Christi, singulis horis explicabit.
- 4) Pauli epistolas ad Galatas et Thessalonenses, praemissa copiosa in omnes Pauli epistolas introductione, ternis horis interpretabitur.
- 5) Ethnicarum Orientis gentium historiam civilem ac sacram quaternis horis enarrabit.

III. Ordinis Iureconsultorum.

Decanus : I. C. BLUNTSCHLI, Dr.

1. Professorum ordinariorum :

I. C. BLUNTSCHLI, Dr.

- 1) Historiam publicam et forensem Germaniae senis horis tradet.
- 2) Ius de mercatura commune quaternis horis docebit,
- 3) Ius confoederationis Helveticae binis horis illustrabit.

A. ERXLEBEN, Dr.

- 1) Pandectas duce b. Puchtae libro (edit. 3. Lips. 1845.) denis horis tradet.
- 2) Ius hereditarium Romanum, i. e. alteram Pandectarum partem, quaternis horis docebit.

G. GEIB, Dr.

- 1) Processus summarios una cum doctrina de concursu creditorum binis horis exponet.
- 2) Historiam iuris criminalis binis horis enarrabit.
- 3) Processum criminale Germanicum communem, rationem processus criminalis Anglorum et Francogallorum habiturus, quinis horis docebit.
- 4) Practicum ad ius criminale spectans ternis horis moderabitur.

2. Professoris extraordinarii :

H. ESCHER, Dr.

- 1) Encyclopaediam doctrinarum politicarum subiecta librorum notitia binis horis tradet.
- 2) Ius criminale, ratione maxime habita poenalis codicis Turicensis, quaternis horis docebit.
- 3) Ius gentium, duce Hefstero, quaternis horis illustrabit.

3. Privatim docentium :

I. SCHAUERBERG, Dr.

- 1) Encyclopaediam doctrinarum politicarum et forensium quaternis horis tradet.
- 2) Processum civilem Turicensium quaternis horis docebit.
- 3) Practicum ad processum civilem spectans, praecipue processus civilis Turicensis rationem habiturus, binis horis instituet.

R. RÜTTIMANN, Senator.

Iuris privati Turicensium partem posteriorem, quae est de obligationibus, familiis et hereditatibus, sensis horis explicabit.

F. DE WYSS, Dr.

- 1) Historiam et institutiones iuris Romani sensis horis exponet.
- 2) Iuris privati Turicensium partem alteram, i. e. ius familiare et hereditatum, ternis horis illustrabit.

III. Ordinis Medicorum.

Decanus: H. LOCHER-ZWINGLI, Dr.

1. Professorum ordinariorum:

H. LOCHER-ZWINGLI, Dr.

- 1) Chirurgiam theoreticam ac practicam quaternis horis tradet.
- 2) Doctrinam vulnerum obligandorum binis horis docebit.
- 3) Cliniken chirurgicam sensis horis moderabitur.

C. E. HASSE, Dr.

- 1) Pathologiam ac therapiam specialem quinis horis docebit.
- 2) De morbis cutis et organorum urinae ternis horis disputabit.
- 3) Cliniken medicam septenis horis moderabitur.

E. ENGEL, Dr.

- 1) Anatomiam hominis novenis horis illustrabit.
- 2) Anatomiam microscopicam, adiectis perscrutationibus microscopicis, ternis horis docebit.
- 3) Propaediatricen pathologico-anatomicam, perscrutationes cadaverum addituras, binis horis exponet.
- 4) Commititones in funeribus secundis una cum H. Meyero quotidie exercebit.

2. Professorum extraordinariorum:

I. C. SPOENDLI, Dr.

- 1) Cliniken obstetriciam ternis horis moderabitur.
- 2) Exercitationes obstetricias phantomate adhibito quaternis horis instituet.

I. LOCHER-BALSER, Dr.

- 1) Partem alteram pharmacologieae specialis, medicamenta praecipua demonstrans et artem formulas medicas rite scribendi adiectis exercitationibus praticis senis horis tradet.
- 2) De gravissimis oculorum morbis binis horis disseret.
- 3) Policlinicen ternis horis moderabitur.

M. HODES, Dr.

- 1) Medicinam forensem quaternis horis docebit.
- 2) Disciplinam publicam de rebus medicis tribus horis illustrabit.
- 3) De morbis cerebri endemicis atque epidemicis singulis horis disseret.

3. *Privatum decentium:*

H. GIESKER, Dr.

- 1) Artem oculis auribusque medendi quaternis horis tradet.
- 2) Chirurgiam universam quaternis horis docebit.
- 3) Medicinam forensem quaternis horis illustrabit.

H. MEYER, Dr., Prosector.

- 1) Osteologiam et syndesmologiam ternis horis tradet.
- 2) Repetitorium anatomicum instituet.

IV. **Ordinis Philosophorum.**

Decanus: I. L. RAABE, Dr.

1. *Professorum ordinariorum:*

L. OKEN, Dr.

- 1) Historiae naturalis partem priorem, Prestelii libro usurus, senis horis enarrabit.
- 2) Philosophiam naturalem, suo libro adhibito, totidem horis docebit.

E. BOBK, Dr.

- 1) Psychologiam quaternis horis tradet.
- 2) Philosophiae historiam ab initio medii aevi usque ad recentissimam aetatem quaternis horis enarrabit.
- 3) Philosophiam religionis quaternis horis exponet.

Th. MITTLER, Dr.

- 1) Historiam medii aevi quinis horis enarrabit.
- 2) Certaminum medio aeo imperium inter et sacerdotium agitatorum historiam binis horis tradet.
- 3) Historiam civitatum Europaearum excepta Germania quinis horis narrabit.

A. MÜLLEB, Dr.

- 1) Mathematicae historiam a seculo inde XVI. usque ad nostra tempora ternis horis tradet.
- 2) Solutionem algebraicam aequationum quinti et sexti gradus ternis horis explanabit.
- 3) Mechanicen quaternis horis docebit, operam datus ut ostendat, qua ratione ad unum quotidianum transferatur.
- 4) Astronomiam omnium intellectui accommodatam binis horis tradet.

I. I. HOTTINGER, Dr.

- 1) Recentissimam Helvetiorum historiam inde ab anno 1820 usque ad haec tempora ternis horis enarrabit.
- 2) Historiam Turicensem usque ad sacrorum instaurationem binis horis tradet.

I. C. LOEWIG, Dr.

- 1) Chemiam experimentalem organicam senis horis docebit.
- 2) Chemiam medicam quaternis horis tradet.
- 3) Exercitationes practicas in laboratorio chemico quinis denis horis moderabitur.
- 4) Examinatorium de chemia anorganica singulis horis instituet.

2. Professorum extraordinariorum :

I. C. ORELLI, Dr.

- 1) Taciti Historiarum Lib. I. et II. ternis horis et
- 2) Augustini Confessiones binis horis interpretabitur.

I. G. BAITER, Dr.

- 1) Demosthenis orationem de corona ternis horis explicabit.
- 2) Repetitorium harum scholarum binis horis instituet.

H. R. SCHINZ, Dr.

- 1) Zoologiam universam quaternis horis docebit.
- 2) Zoologiam vertebratorum totidem horis tradet.

O. HEER, Dr.

- 1) Botanicen universam quaternis horis illustrabit.
- 2) De insectis antediluvianis singulis horis disputabit.

A. MOUSSON, Dr.

Physicen experimentalem quinque horis docebit.

I. L. RAABE, Dr.

- 1) De integratione aequationum differentialium binis horis disseret.
- 2) Quomodo calculus differentialis atque integralis ad geometriam transferatur, binis horis demonstrabit.
- 3) Exercitationes ad calculum differentiale ad integralem spectantes binis horis moderabitur.

3. Privatum docentium:

S. VOGELIN, V. D. M.

- 1) Aristophanis Ranas binis horis :
- 2) Pindarum totidem horis :
- 3) Aeschyli Septem adversus Thebas binis itidem horis interpretabitur.

H. VOGELI, Dr.

Historiam gravissimorum foederum publicorum, quae ab Helvetiis cum aliis gentibus iacta sunt binis horis tradet.

A. ESCHER VON DER LINTE, Dr.

Geologiam docebit.

E. SCHWEIZER, Dr.

- 1) Chemiam oeconomiam binis horis :
- 2) Mineralogiam chemicam totidem horis tradet.

H. SCHWEIZER.

Grammaticae graecae, latinae ac germanicae comparationem ternis horis instituet.

F. EICHELBERG.

Oryctognosiam quaternis horis docebit.

C. NAEGELI, Dr.

- 1) Physiogiam plantarum ternis horis explanabit.
- 2) Cryptogamiam ternis horis tradet.

I. FREI, Dr.

- 1) Historiam tragoediae Graecae binis horis tradet.
- 2) Aeschyli Agamemnonem binis horis interpretabitur.
- 3) Exercitationes philologas binis horis instituet.

F. GIBONI.

- 1) Historiam poëseos Italicae sermone Italicu binis horis:
- 2) Historiam recentiorum temporum inde ab eo tempore quo Carolus V. imperium est adeptus, usque ad annum 1789. sermone Francogallico binis horis enarrabit.

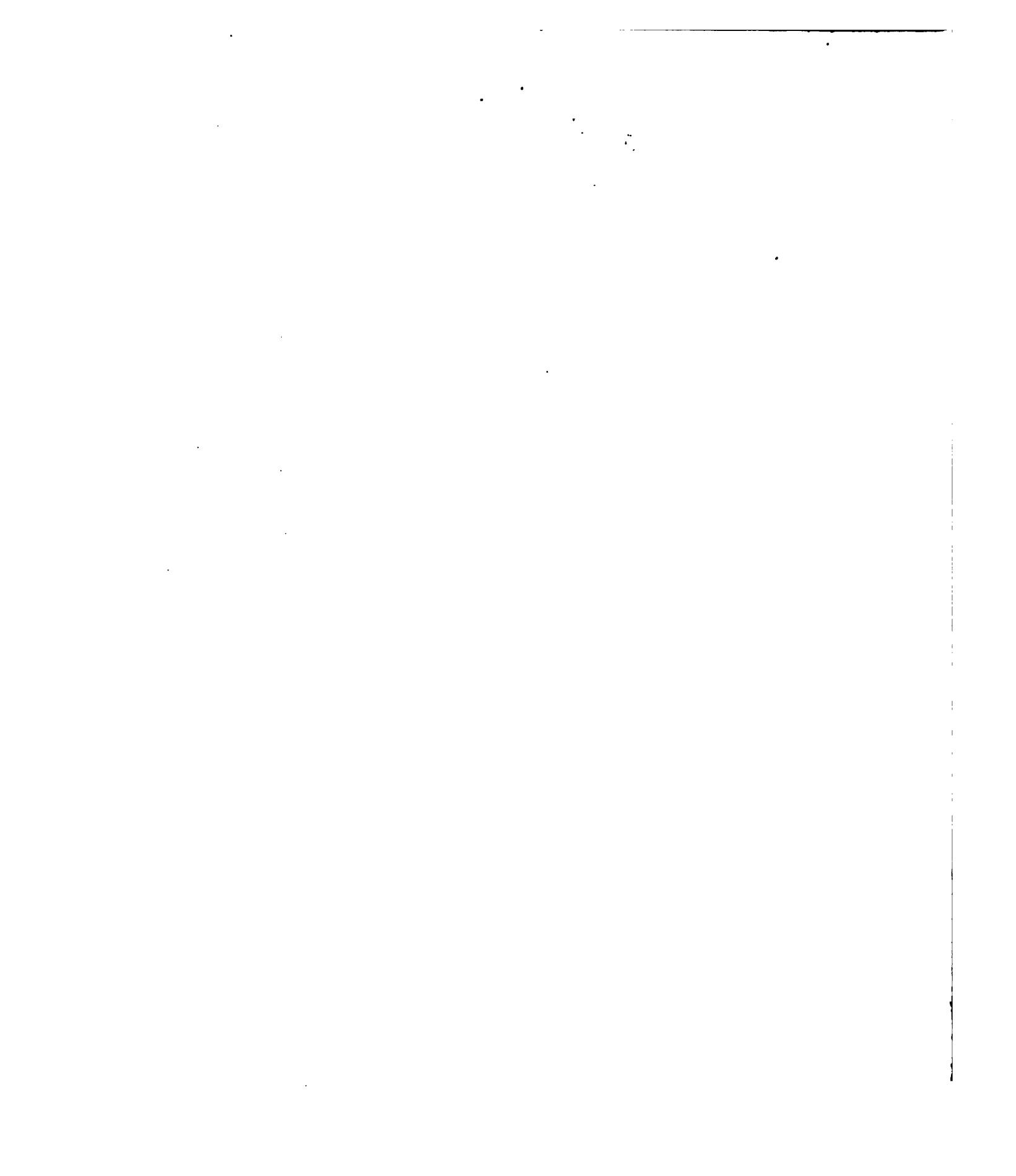
Iis qui linguas recentiores ut gallicam, italicam, anglicam discere cupierint
haud deerunt praeceptores.

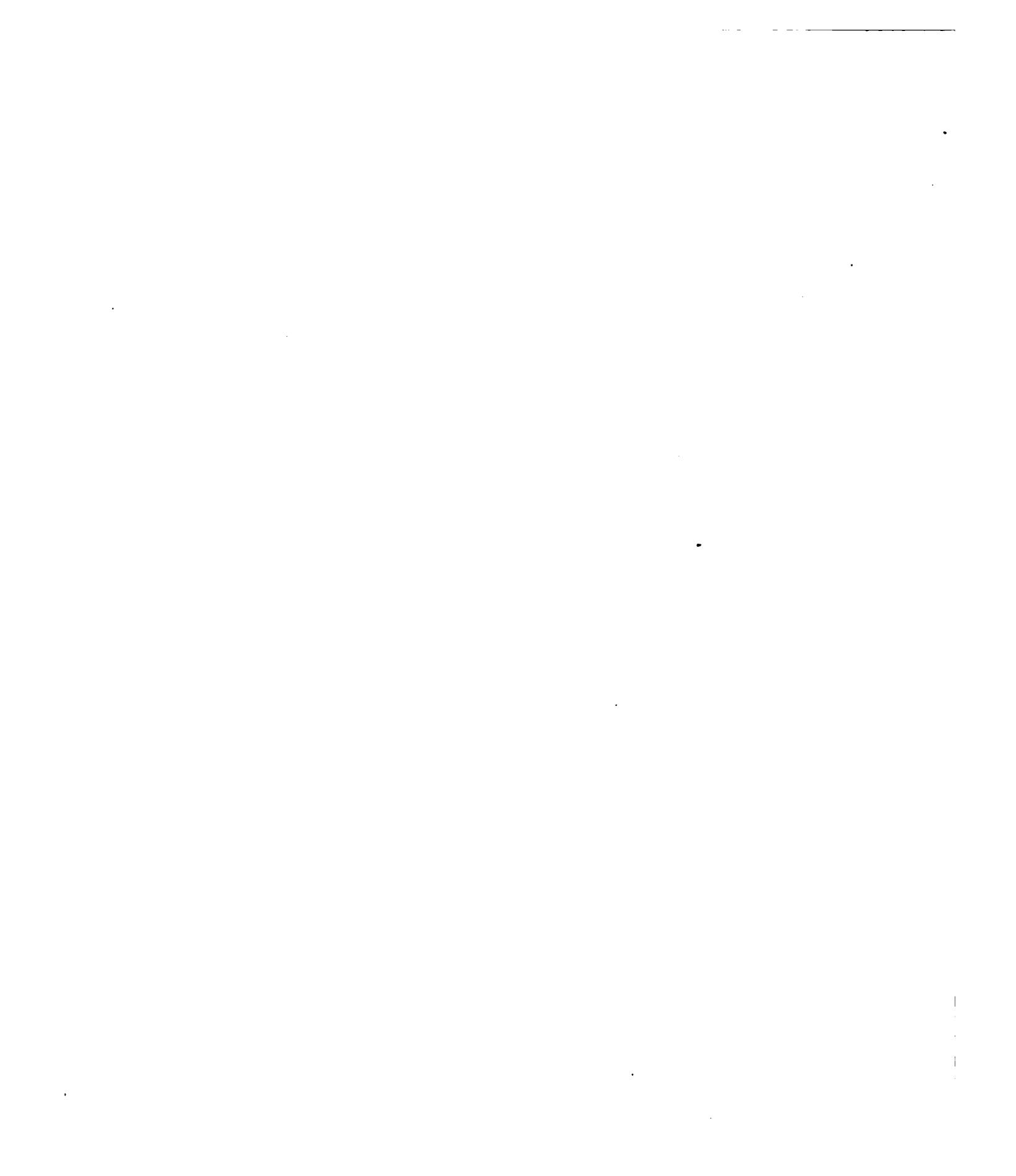
Artes docebunt: rudibus batuendi I. G. LUDWIG; equitandi C. SCHNABEL et
I. C. OST; delineandi C. A. MÜLLER. Musices artes discendi ampla est opportunitas.

Publica docendi discendique subsidia.

Instituto medico-clinico praeest C. E. HASSE; chirurgico-clinico H. LOCHER-ZWINGLI; maiocomio I. C. SPOENDLI; clinico-ambulatorio I. LOCHER-BALBER; museo anatomico E. ENGEL, laboratorio chemico I. C. LOEWIG. Praesto est apparatus instrumentorum ad physicam et mineralogiam pertinentium et museum zoologicum; neque deest hortus botanicus.

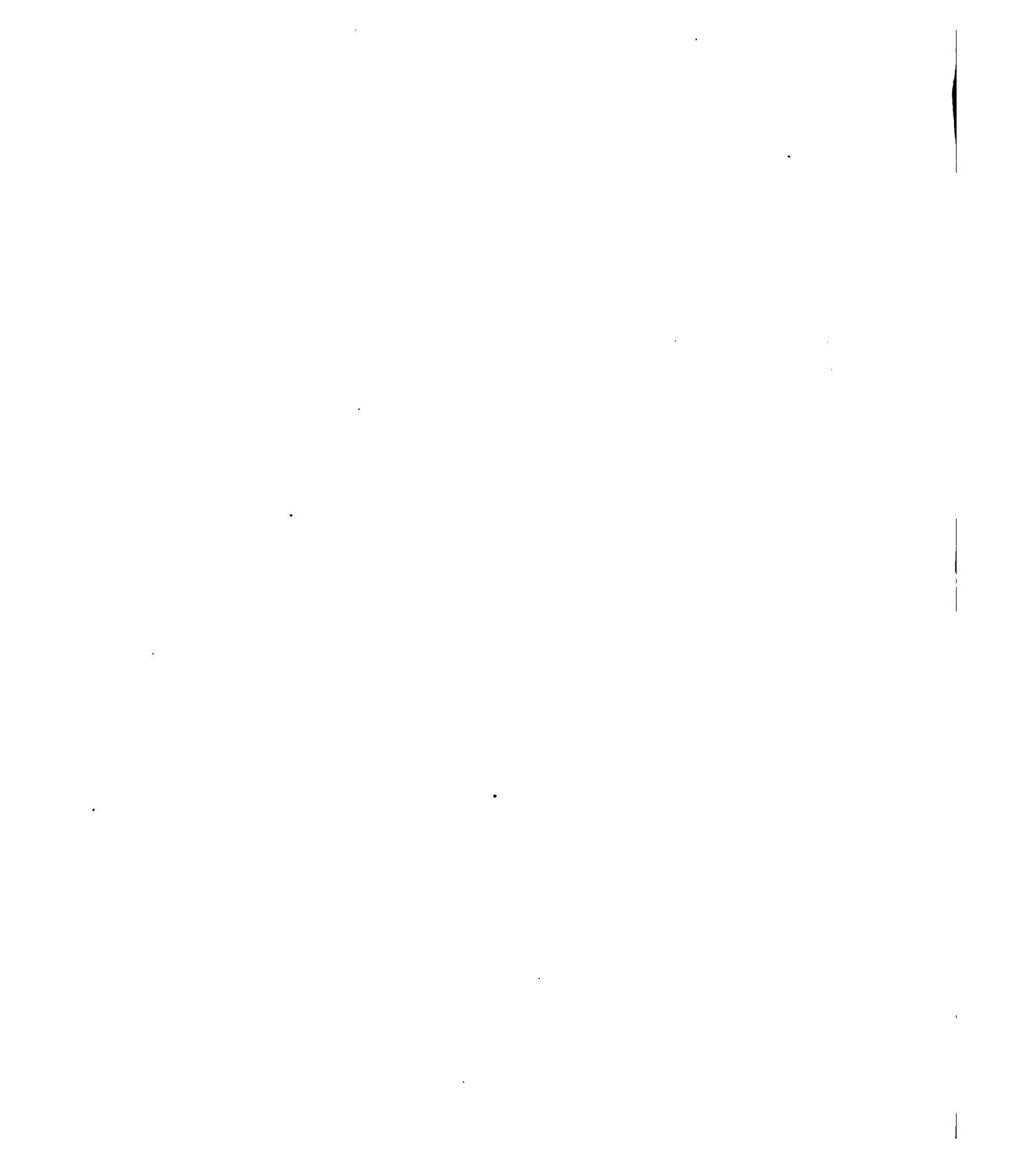
Bibliotheca reipublicae Turicensis, bibliotheca civium Turicensium, bibliotheca naturae scrutatorum, bibliotheca societatis medicorum, bibliotheca societatis iure-consultorum publicis usibus ita patent, ut singularum leges atque instituta concedunt.

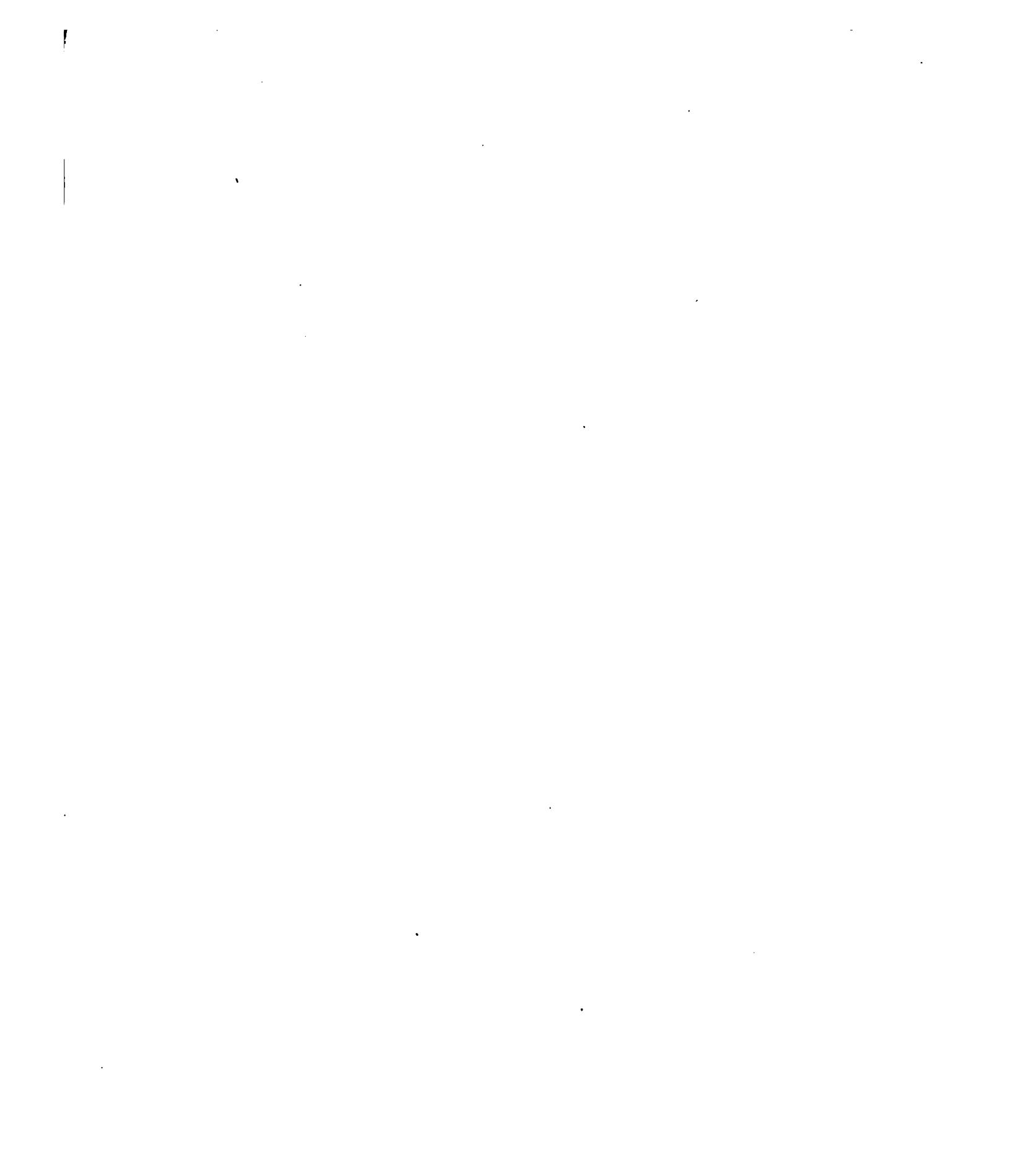

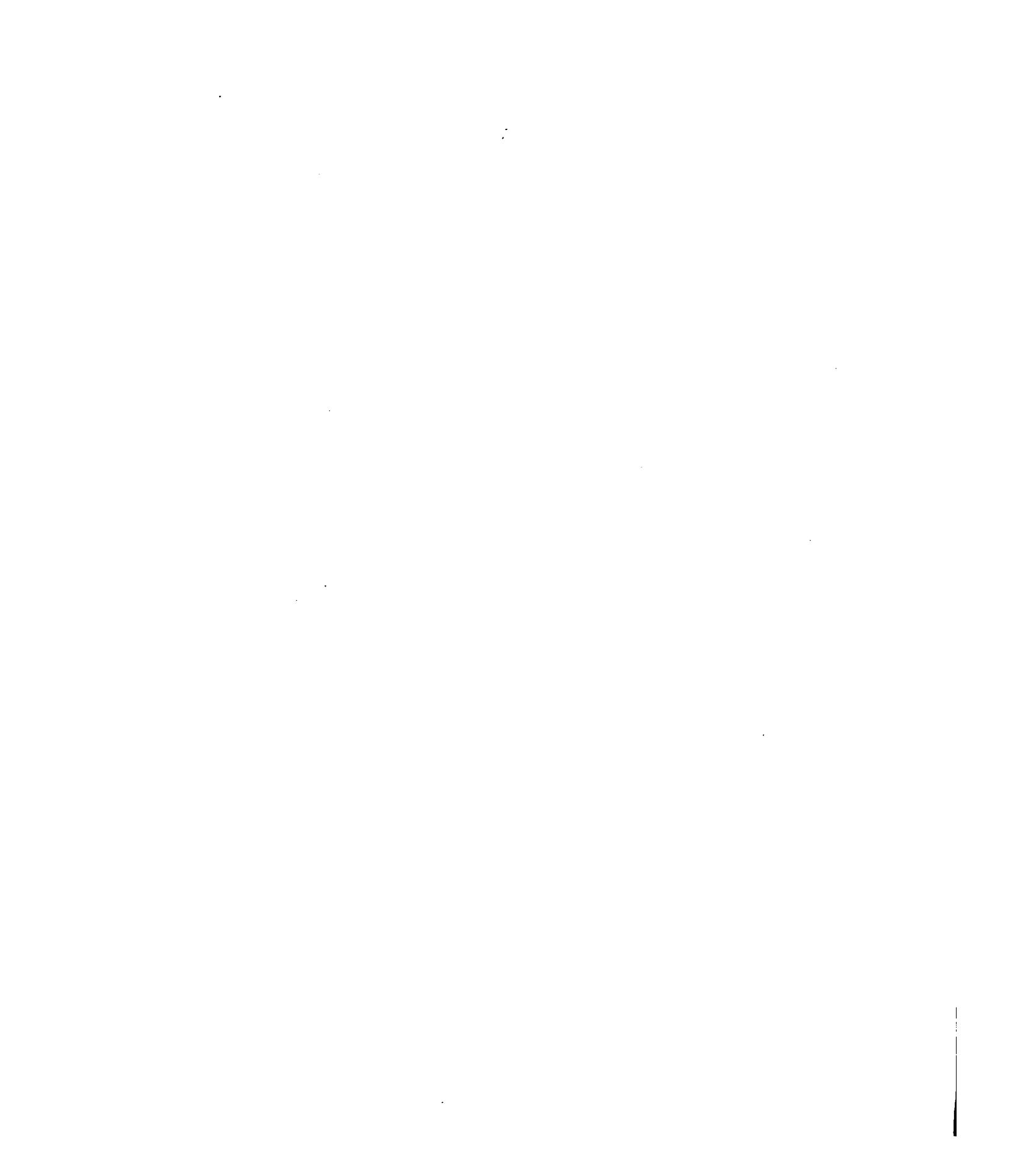

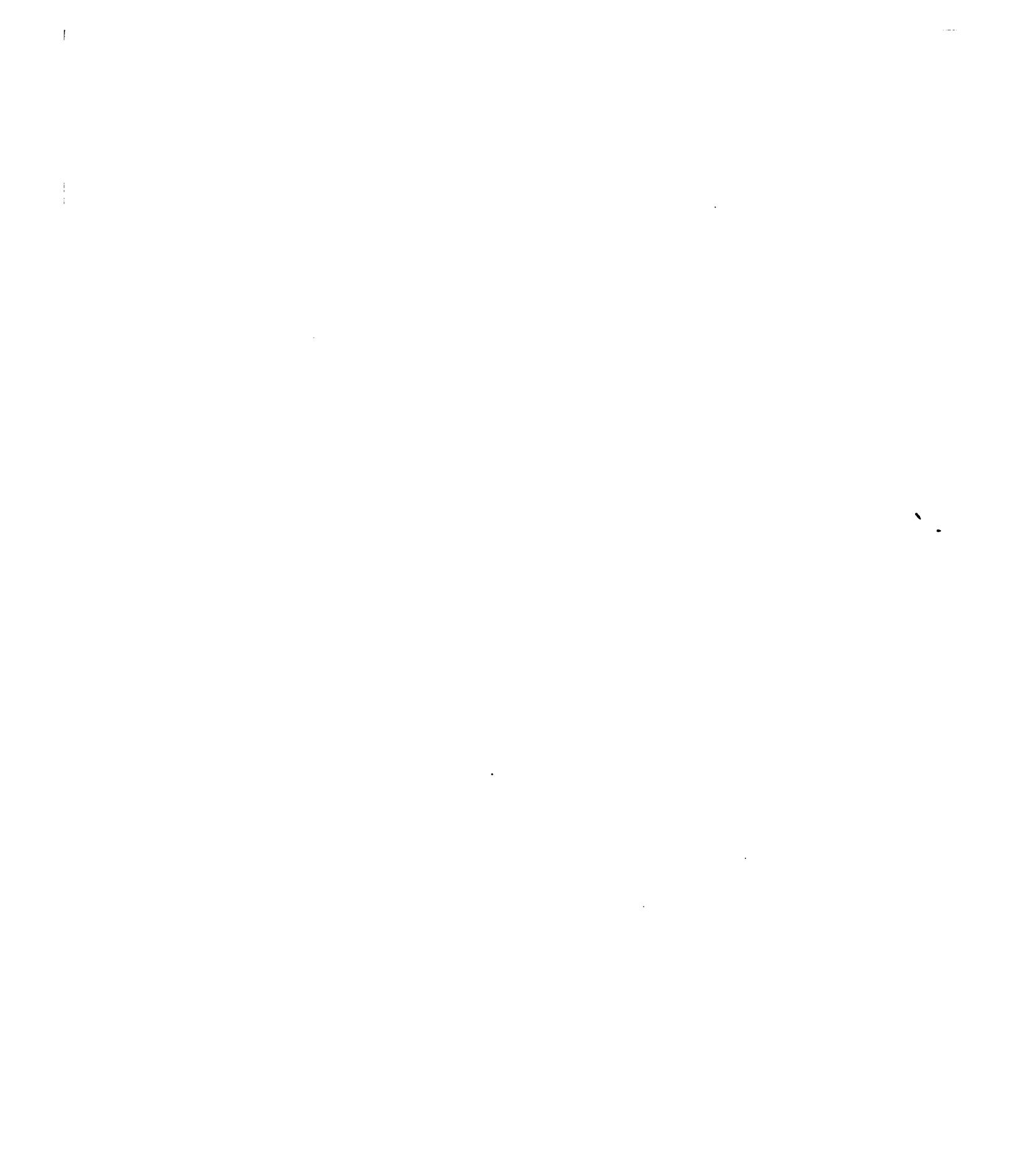

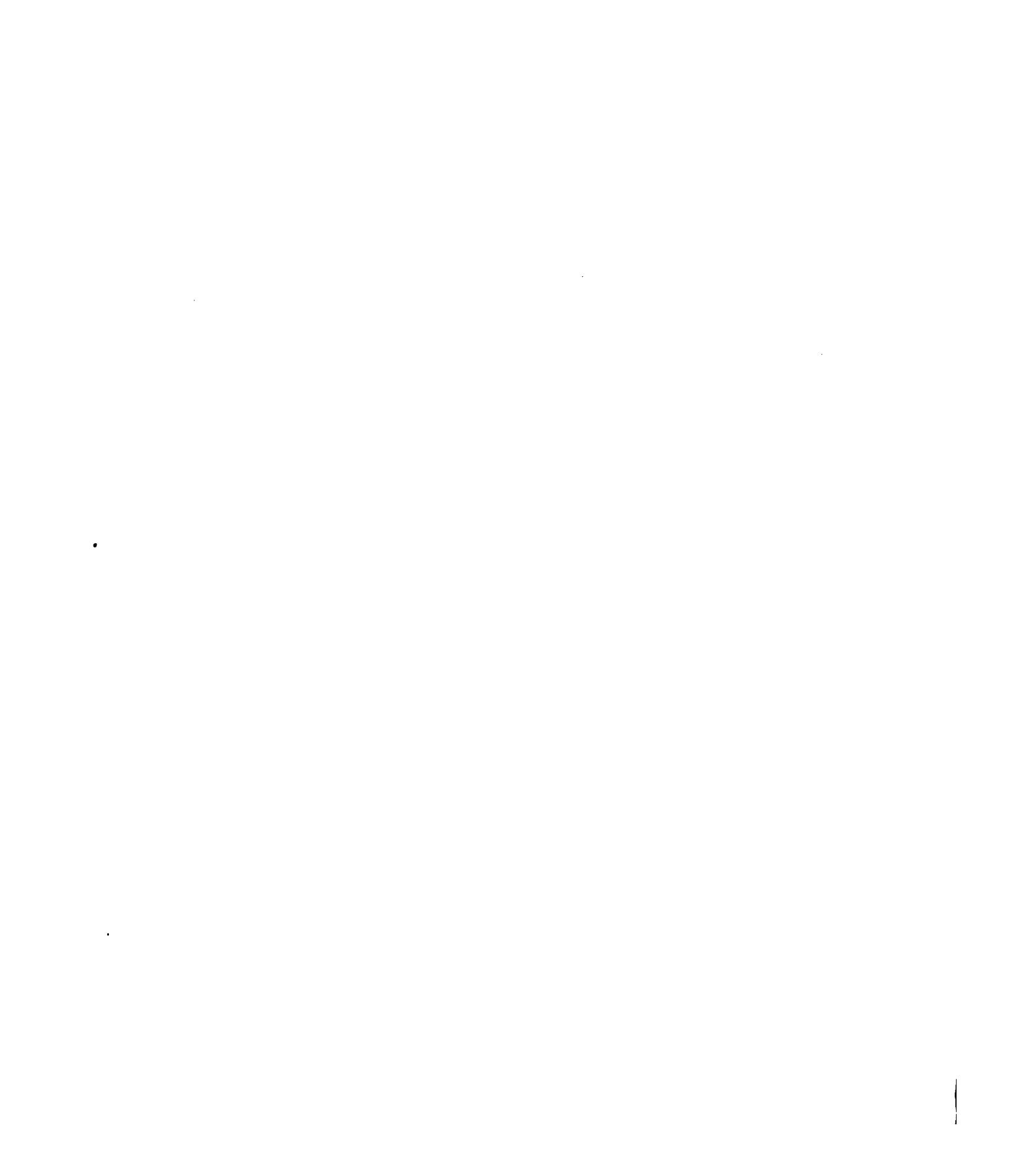

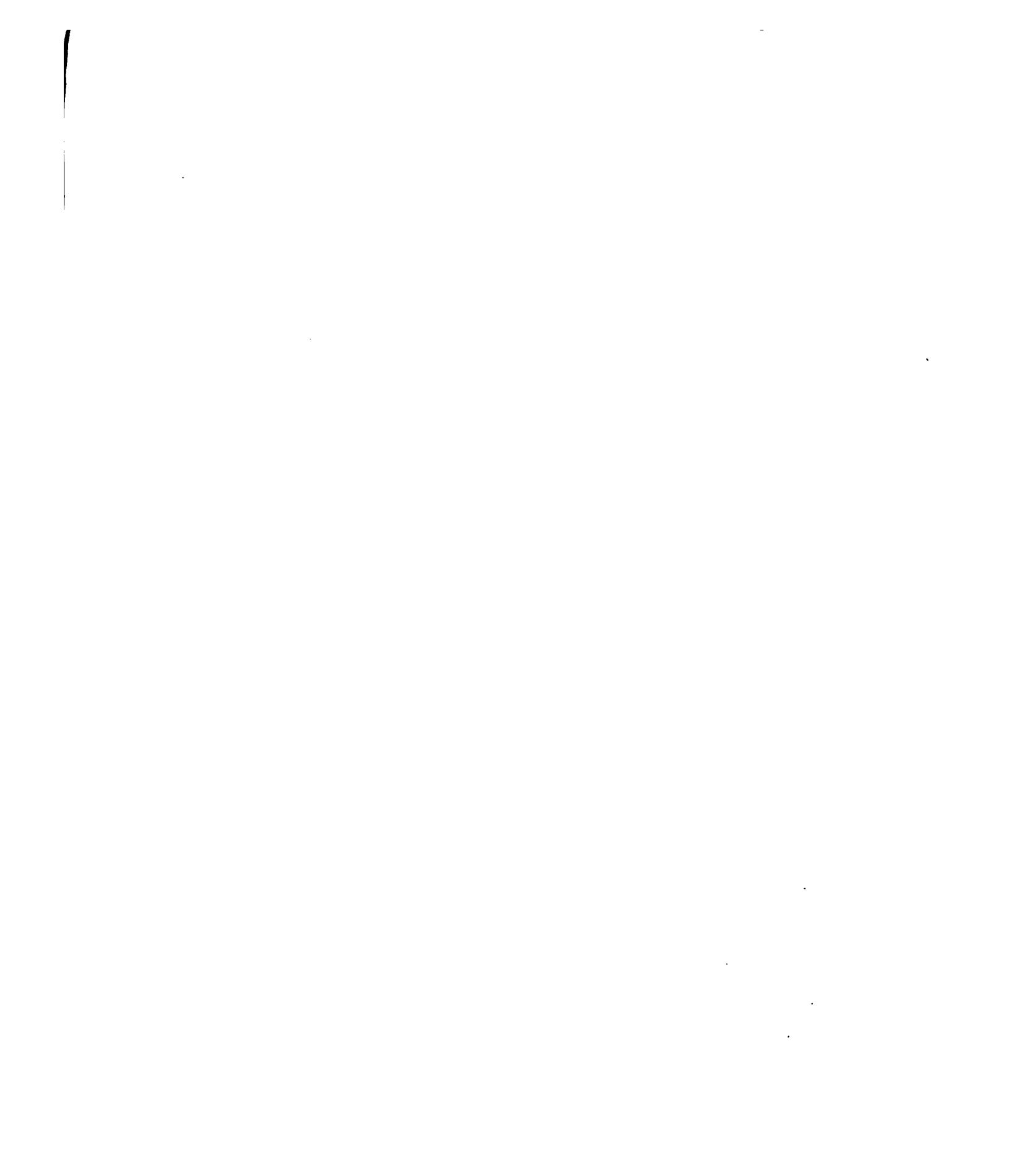

1

